

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2023/1115,**31. mai 2023,****milles käsitletakse teatavate raadamise ja metsade degradeerumisega seotud saaduste ja toodete liidu turul kättesaadavaks tegemist ja liidust eksportimist ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 995/2010****(EMPs kohaldatav tekst)**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 192 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

pärast konsulteerimist Regioonide Komiteega,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽²⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Metsad moodustavad suurema osa maismaa elurikkusest Maal ja on mitmel viisil kasulikud nii keskkonnale, majandusele kui ka ühiskonnale, pakkudes muu hulgas puitu ja muid metsasaadusi ning inimkonna jaoks olulisi ökosüsteemiteenuseid. Metsad toetavad ökosüsteemide toimimist, aitavad kaitsta kliimasüsteemi, toodavad puhast õhku ning on olulised vee ja mulla puhastamiseks ning veesidumisvõime ja veevarude taastumise jaoks. Suured metsaalad toimivad niiskusallikana ja aitavad vältida mandripiirkondade kõrbestumist. Peale selle kindlustavad metsad elatise ja sissetuleku ligikaudu kolmandikule maailma elanikest ning metsade hävitamisel on tõsised tagajärjed kõige haavatavamate inimeste – kelle hulka kuuluvad ka suurel määral metsaökosüsteemidest sõltuvad põlisrahvad ja kohalikud kogukonnad – elatusvahenditele. Raadamine ja metsade degradeerumine vähendavad ka olulisi süsiniku sidujaid. Samuti suurendavad raadamine ja metsade degradeerumine kontakti tõenäosust metsloomade, põllumajandusloomade ja inimeste vahel, suurendades sellega uute haiguste levimise riski ning uute epideemiate ja pandeemiate riski.
- (2) Raadamine ja metsade degradeerumine toimub muret tekitava kiirusega. ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni (FAO) hinnangul on aastatel 1990–2020 kogu maailmas kadunud 420 miljonit hektarit metsa ehk umbes 10 % maailmas allesjäänud metsadest, mis on suurem maa-ala kui Euroopa Liit. Raadamine ja metsade degradeerumine põhjustavad omakorda oluliselt ülemaailmset soojenemist ja elurikkuse kadumist, mis on meie aja kaks kõige suuremat keskkonnaprobleemi. Sellegipoolest kaotab maailm jätkuvalt igal aastal 10 miljonit hektarit metsa. Metsi mõjutavad tugevalt ka kliimamuutused ning on palju väljakutseid, millega on vaja metsade kohanemise- ja vastupanuvõime tagamiseks lähikümnenditel tegeleda.
- (3) Raadamine ja metsade degradeerumine aitavad mitmel viisil kaasa ülemaailmsele kliimakriisile. Eelkõige suurendavad need kasvuhoonegaaside heidet sellega, et metsatulekahjude tõttu väheneb püsivalt süsiniku sidumine, mille tulemusena nõrgeneb nende alade vastupanuvõime kliimamuutustele ning väheneb märkimisväärselt elurikkus ja metsade vastupanuvõime haigustele ja kahjuritele. Ainuüksi raadamine põhjustab 11 % kasvuhoonegaaside heidest, nagu on sedastatud valitsustevahelise kliimamuutuste paneeli (IPCC) 2019. aasta kliimamuutusi ja maad käsitlevas eriaruandes.
- (4) Kliimahädaolukord põhjustab elurikkuse kadumist kogu maailmas ja see süvendab omakorda kliimamuutusi; nad on seega omavahel lahutamatult seotud, nagu on kinnitanud viimased uuringud. Elurikkus ja heas seisundis ökosüsteemid on olulised kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelise arengu jaoks. Putukad, linnud ja imetajad tolmeldavad ja levitavad seemneid ning võivad aidata süsinikku tõhusamalt talletada (nii otseselt kui ka kaudselt). Metsad tagavad samuti pideva veevarude täienemise ning aitavad vältida põudasid ja nende kahjulikku mõju kohalikele kogukondadele, sealhulgas põlisrahvastele. Raadamise ja metsade degradeerumise järsk vähendamine ning metsade ja muude ökosüsteemide süstemaatiline taastamine on ulatuslik looduspõhine võimalus kliimamuutusi leevendada.

⁽¹⁾ ELT C 275, 18.7.2022, lk 88.⁽²⁾ Euroopa Parlamendi 19. aprilli 2023. aasta seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata) ja nõukogu 16. mai 2023. aasta otsus.

- (5) Elurikkus on ökosüsteemide vastupanuvõime ja ökosüsteemiteenuste jaoks oluline nii kohalikul kui ka üleilmsel tasandil. Üle poole maailma sisemajanduse koguproduktist sõltub loodusest ja selle pakutavatest teenustest. Suurel määral sõltuvad loodusest kolm suurt majandussektorit: ehitus, põllumajandus ning toiduaine- ja joogitööstus. Elurikkuse kadumine ohustab kestlikku veeringet ja toidusüsteeme, seades ohtu toiduga kindlustatuse ja toitumise. Enam kui 75 % maailma toidukultuuridest sõltub loomtolmeldajatest. Lisaks on geneetiline mitmekesisus ja ökosüsteemiteenused esmatähtsad tootmissisendid mitme tööstussektori, eelkõige ravimite, eelkõige antimikroobikumide jaoks.
- (6) Kliimamuutused, elurikkuse kadumine ja raadamine on kõige suuremad üleilmsed murekohad, mis mõjutavad inimkonna püsijäämist ja kestlikke elutingimusi Maal. Kliimamuutuste, elurikkuse kadumise ja keskkonnanaisundi halvenemise kiirenemine koos reaalse näidetega nende laastava mõju kohta loodusele, inimeste elutingimustele ja kohalikule majandusele on viinud selleni, et rohepöoret peetakse meie aja peamiseks eesmärgiks ning soolise võrdõiguslikkuse ja põlvkondadevahelise õigluse küsimuseks.
- (7) Keskkonnaalaste inimõiguste kaitsjad, kes püüavad kaitsta ja edendada inimõigusi, mis on seotud keskkonnaga, sealhulgas juurdepääsuga puhtale veele, õhule ja maale, on tihti tagakiusamise ja surmavate rünnakute sihtmärk. Need rünnakud mõjutavad ebaproportsionaalselt põlisrahvaid. Vastavalt 2020. aasta aruannetele töötas enam kui kaks kolmandikku nende rünnakute ohvritest selle nimel, et kaitsta maailma metsi raadamise ja tööstuse arengu eest.
- (8) Liidu tarbimisel on märkimisväärne mõju kogu maailma metsade raadamisele ja degradeerumisele. Käesoleva määruse mõjuhindangus toodi esile, et ilma asjakohase õigusliku sekkumiseta suurendaks ainuüksi kuue saaduse (veised, kakao, kohv, õlipalm, soja ja puit) tarbimine ja tootmine liidus raadamist 2030. aastaks ligikaudu 248 000 hektarini aastas.
- (9) Metsade olukorra kohta liidus märgitakse Euroopa metsade seisundit käsitlevas 2020. aasta aruandes, et aastatel 1990–2020 suurenes Euroopa metsade pindala 9 %, biomassis talletunud süsinikukogus 50 % ja puiduvaru 40 %. Põlismetsi ja looduslikult uuenevaid metsi ohustab muu hulgas intensiivne majandamine, mistõttu nende ainulaadne elurikkus ja struktuurilised omadused on ohus. Samuti on Euroopa Keskkonnaamet märkinud, et praegu peetakse vähem kui 5 % Euroopa metsaaladest puutumata või looduslikuks metsaks, samal ajal kui 10 % Euroopa metsaaladest on liigitatud intensiivselt majandatavaks metsaks. Metsa ökosüsteemid peavad toime tulema mitmesuguse kliimamuutustest tuleneva survega, mis ulatub äärmuslikest ilmastikuoludest kuni kahjuriteni, ning ökosüsteeme ja elupaiku negatiivselt mõjutava inimtegevusega. Eelkõige võib ühtlaselt vananevate metsade intensiivne majandamine läbi lageraie ja surnud puidu eemaldamise avaldada tõsist mõju tervetele elupaikadele.
- (10) Komisjon võttis 2019. aastal ülemaailmsete keskkonnakriiside käsitlemiseks vastu mitu algatust, sealhulgas konkreetsed meetmed seoses raadamisega. Oma 23. juuli 2019. aasta teatistes ulatuslikumate ELi meetmete kohta maailma metsade kaitseks ja taastamiseks (edaspidi „teatis „Ulatuslikumad ELi meetmed maailma metsade kaitseks ja taastamiseks““) seadis komisjon üheks prioriteediks vähendada liidu tarbimise keskkonnamõju maale ja ergutas liidus tarbima raadamisvabadest tarneahelatest saadud tooteid. Oma 11. detsembri 2019. aasta teatistes Euroopa rohelise kokkuleppe kohta (edaspidi „Euroopa rohelepe“) esitas komisjon uue majanduskasvu strateegia, mille eesmärk on muuta liit õiglaseks ja jõukaks, nüüdisaegse, ressursitõhuse ja konkurentsivõimelise majandusega ühiskonnaks, mis põhineb kestlikul ja reeglitel põhineval vabakaubandusel ning kus 2050. aastaks ei ole enam kasvuhoonegaaside netoheidet, kus majanduskasv ei ole seotud ressursikasutusega ning kus ühtegi inimest ega kohta ei jäeta kõrvale. Selle eesmärk on kaitsta, säilitada ja suurendada liidu looduskapitali ning kaitsta kodanike ja tulevaste põlvkondade tervist ja heaolu keskkonnariskide ja -mõjude eest. Muu hulgas on Euroopa roheleppe eesmärk tagada kodanikele ja tulevastele põlvkondadele puhas õhk ja vesi, heas seisundis muld ning elurikkus. Sellel eesmärgil juhitakse metsade kaitset ja vastupanuvõimet suurendavate meetmete olulisusele tähelepanu ka komisjoni 20. mai 2020. aasta teatistes „ELi elurikkuse strateegia aastani 2030. Toome looduse oma ellu tagasi“ (edaspidi „ELi elurikkuse strateegia aastani 2030“), komisjoni 20. mai 2020. aasta teatistes „Strateegia „Talust taldrikule“ õiglase, tervisliku ja keskkonnahoidliku toidusüsteemi edendamiseks“ (edaspidi „Talust taldrikule strateegia“), komisjoni 16. juuli 2021. aasta teatistes „Uus ELi metsastrateegia metsade ja metsandussektori jaoks“, komisjoni 12. mai 2021. aasta teatistes „Heas seisundis planeet kõigi jaoks. ELi tegevuskava „Õhu, vee ja pinnase nullsaaste suunas“ ja muudes asjakohastes strateegiates, nagu komisjoni 30. juuni 2021. aasta teatistes „Maapiirkondade arengu pikaajaline visioon – Tugevamad, ühendatud, vastupanuvõimelised ja jõukad ELi maapiirkonnad 2040. aastaks“, mis on välja töötatud Euroopa roheleppe raames. Eelkõige ELi elurikkuse strateegiaga aastani 2030 tahetakse kaitsta loodust ja pöörata tagasi ökosüsteemide degradeerumine. Lisaks tõhustab

keskkonna ja ökosüsteemide kaitset komisjoni 11. oktoobri 2018. aasta teatis „Kestlik biomajandus Euroopas: majanduse, ühiskonna ja keskkonna vaheliste sidemete tugevdamine“, milles otsitakse uusi tootmis- ja tarbimisviise üha suurema nõudluse tõttu toidu, sööda, energia, materjalide ja toodete järele.

- (11) Liikmesriigid on korduvalt väljendanud muret metsade jätkuva raadamise ja metsade degradeerumise pärast. Nad on rõhutanud, et kuna metsade kaitse, taastamine ja kestliku majandamise praegustest üleilmsetest põhimõtetest ja meetmetest ei piisa raadamise, metsade degradeerumise ja elurikkuse kadumise peatamiseks, on liidus vaja kasutusele võtta mõjusamad meetmed, et tulemuslikumalt kaasa aidata kestliku arengu eesmärkide saavutamisele, mis on ette nähtud 2015. aastal kõigi ÜRO liikmesriikide poolt vastu võetud kestliku arengu tegevuskavas aastani 2030. Eelkõige toetas nõukogu komisjoni teatistes „Ulatuslikumad ELi meetmed maailma metsade kaitseks ja taastamiseks“ esitatud komisjoni kavatsust hinnata täiendavaid regulatiiv- ja muid meetmeid ning esitada mõlemat tüüpi meetme kohta asjakohased ettepanekud. Liit ja liikmesriigid on samuti kiitnud heaks ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamise aastakümne, ÜRO ökosüsteemide taastamise aastakümne ja ÜRO põllumajandusliku preeettevõtluse aastakümne.
- (12) Euroopa Parlament on juhtinud tähelepanu sellele, et maailma metsade ja looduslike ökosüsteemide jätkuv hävitamine, degradeerumine ja maakasutuse muutmine ning inimõiguste rikkumine on suurel määral seotud põllumajandusliku tootmise laiendamisega, eelkõige metsade muutmise põllumajandusmaaks, mis on mõeldud mitme suure nõudlusega saaduse ja toote tootmiseks. 22. oktoobril 2020 võttis Euroopa Parlament kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikliga 225 vastu resolutsiooni, milles nõutakse, et komisjon esitaks ELi toimimise lepingu artikli 192 lõike 1 alusel ettepaneku töötada välja „ELi õigusraamistik ELi põhjustatava ülemaailmse raadamise peatamiseks ja tagasipööramiseks“, lähtudes kohustuslikust hoolsuskohustuse nõudest.
- (13) Raadamise ja metsade degradeerumise vastu võitlemine on oluline osa meetmete paketist, mida on vaja kasvuhoo- negaaside heite vähendamiseks ning kohustuste täitmiseks, mille liit on võtnud Euroopa roheleppes ja ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi Pariisi kliimakokkuleppe⁽³⁾ (edaspidi „Pariisi kliimakok- kulepe“) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega (EL) 2022/591 vastu võetud kaheksanda keskkonnavalase tegevusprogrammi⁽⁴⁾ raames, ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2021/1119⁽⁵⁾ tuleneva õigus- likult siduva kohustuse täitmiseks, et saavutada hiljemalt 2050. aastaks kliimaneutraalsus ja vähendada kasvuhoo- negaaside heidet 2030. aastaks vähemalt 55 % võrrelduna 1990. aasta tasemega.
- (14) Samuti on raadamise ja metsade degradeerumise vastu võitlemine oluline osa meetmete paketist, mida on vaja elurikkuse kadumise vastu võitlemiseks ning selleks, et täita liidu kohustusi, mis tulenevad ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsioonist,⁽⁶⁾ Euroopa roheleppes, ELi elurikkuse strateegiast aastani 2030 ning seonduva- test liidu looduse taastamise eesmärkidest.
- (15) Põlismetsad on ainulaadsed ja asendamatud. Metsaistandike ja istutatud metsade koostis on põlis- ja looduslikult uuenevate metsade omast erinev ning nad pakuvad nendega võrreldes teistsuguseid ökosüsteemiteenuseid.
- (16) Põllumajanduse laiendamine põhjustab maailmas peaaegu 90 % raadamisest, kusjuures üle poole metsapindala vähenemisest on tingitud metsa muutmise põllumaaks ja ligikaudu 40 % kariloomade karjatamisest.
- (17) Loomasööda tootmine võib samuti põhjustada raadamist ja metsade degradeerumist. Alternatiivsete, kestlike põllumajandustavade propageerimisega saab käsitleda keskkonna- ja kliimaprobleeme ning hoida ära raadamist ja metsade degradeerumist kogu maailmas. Stiimulid tasakaalustatuma, tervislikuma ja täisväärtuslikuma toitumise ning kestlikuma eluviisi omandamiseks võivad vähendada survet maale ja ressurssidele.

⁽³⁾ ELT L 282, 19.10.2016, lk 4.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. aprilli 2022. aasta otsus (EL) 2022/591, mis käsitleb liidu üldist keskkonnavalast tegevuspro- grammi aastani 2030 (ELT L 114, 12.4.2022, lk 22).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavuta- mise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus) (ELT L 243, 9.7.2021, lk 1).

⁽⁶⁾ Nõukogu 25. oktoobri 1993. aasta otsus 93/626/EMÜ bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni sõlmimise kohta (EÜT L 309, 13.12.1993, lk 1).

- (18) Aastatel 1990–2008 importis ja tarbis liit kolmandiku üleilmset kaubeldavatest põllumajandustoodetest, mida seostatakse raadamisega. Sellel perioodil põhjustas liidu tarbimine 10 % kogu maailma raadamisest, mis on seostatav kaupade tootmise või teenuste osutamisega. Isegi kui liidu tarbimise suhteline osa väheneb, põhjustab liidu tarbimine ebaproportsionaalselt suure osa raadamisest. Seepärast peaks liit võtma meetmeid, et viia miinimumi ülemaailmne raadamine ja metsade degradeerumine, mis on tingitud teatavate saaduste ja toodete tarbimisest liidus, otsima võimalusi vähendada oma osa kasvuhoonegaaside põhjustamises ja ülemaailmse elurikkuse kadumises ning edendama kestlikke tootmis- ja tarbimisharjumusi nii liidus kui ka kogu maailmas. Suurima mõju saavutamiseks peaks liidu poliitika eesmärk olema mõjutada üleilmset turgu, mitte üksnes tarneahelaid liitu. Selles on keskse tähtsusega partnerlus ja tõhus rahvusvaheline koostöö, sealhulgas vabakaubanduslepingud, tootja- ja tarbijariikidega.
- (19) Liit on pühendunud ambitsioonika keskkonna- ja kliimapolitiika edendamisele ja rakendamisele kogu maailmas kooskõlas Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga, eeskätt selle artikliga 37, milles on sätestatud, et kõrgetasemeline keskkonnakaitse ja keskkonna kvaliteedi parandamine tuleb integreerida liidu poliitikasse ning tagada kestliku arengu põhimõtte kohaselt. Osana Euroopa rohelepepe välismõõtmest tuleks käesoleva määruse kohaste meetmete puhul võtta arvesse tähtsust, mis on raadamise ja metsade degradeerumise vähendamisele kaasa aitavatel sellistel olemasolevatel ülemaailmsel kokkulepetel, kohustustel ja raamistikul nagu ÜRO metsanduse strateegiline kava aastateks 2017–2030 ja selle ülemaailmsed metsandusalsed eesmärgid, ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioon ja Pariisi kokkulepe, bioloogilise mitmekesisuse konventsioon ja selle 2020. aasta järgne üleilmne bioloogilise mitmekesisuse raamistik, bioloogilise mitmekesisuse ülemaailmne strateegiline kava aastateks 2011–2020 ja selle Aichi bioloogilise mitmekesisuse eesmärgid ning ÜRO kõrbestumise tõkestamise konventsioon; samuti võetakse arvesse raadamise ja metsade degradeerumise algpõhjustega tegelemist toetavat mitmepoolset raamistikku, nagu ÜRO kestliku arengu eesmärgid ja põlisrahvaste õiguste ÜRO deklaratsioon.
- (20) Raadamise peatamine ja degradeerunud metsade taastamine on kestliku arengu eesmärkide oluline osa. Käesolev määrus peaks eelkõige aitama saavutada eesmäärke, mis on seotud elurikkuse ja maismaa-ökosüsteemidega (kestliku arengu eesmärk 15), kliimameetmetega (kestliku arengu eesmärk 13), vastutustundliku tarbimise ja tootmisega (kestliku arengu eesmärk 12), nälja kaotamisega (kestliku arengu eesmärk 2) ning hea tervise ja heaoluga (kestliku arengu eesmärk 3). Saavutatud ei ole olulist eesmärki 15.2 – peatada raadamine 2020. aastaks – ja see juhib tähelepanu vajadusele võtta kiiresti ambitsioonikaid ja mõjusaid meetmeid.
- (21) Käesolev määrus peaks vastama ka New Yorgi deklaratsioonile metsade kohta, mis on õiguslikult mittesiduv poliitiline deklaratsioon, millega kinnitatakse ülemaailmne tahtaeg vähendada 2020. aastaks loodusmetsade kadu poole võrra ja seatakse eesmärk see 2030. aastaks lõpetada. Selle deklaratsiooni kiitsid heaks kümned valitsused, paljud maailma suurimad ettevõtted ning mõjukad kodanikuühiskonna ja põlisrahvaste organisatsioonid. Samuti kutsuti selles erasektorit üles saavutama hiljemalt 2020. aastaks eesmärk kaotada raadamine selliste põllumajandustoodete tootmiseks nagu palmiõli, soja, paberi- ja veiselihatooded, kuid seda eesmärki ei saavutatud. Lisaks peaks käesolev määrus toetama ÜRO metsanduse strateegilist kava aastateks 2017–2030, mille 1. ülemaailmne metsaeesmärk on pöörata metsade kestliku majandamise teel (kasutades muu hulgas metsade kaitsmist, taastamist, metsastamist ja taasmetsastamist) metsade kadumine kogu maailmas tagasi ning suurendada jõupingutusi metsade degradeerumise vältimiseks ja panustada ülemaailmsesse jõupingutusse võidelda kliimamuutustega.
- (22) Käesolev määrus peaks vastama ka riigijuhtide Glasgow deklaratsioonile metsade ja maakasutuse kohta, mis kuulutati välja novembris 2021 toimunud ÜRO kliimamuutuste konverentsil, milles tõdetakse, et maakasutuse, kliima, elurikkuse ja kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks on nii maailma kui ka riigi tasandil vaja edasisi ümberkujundavaid meetmeid järgmistes omavahel seotud valdkondades: kestlik tootmine ja tarbimine, taristu täiustamine, kaubandus, rahandus ja investeerimine ning väikepõllumajandustootjate, põlisrahvaste ja kohalike kogukondade toetamine. Allakirjutanud võtsid kohustuse töötada ühiselt selle nimel, et peatada ja pöörata tagasi metsade hävimine ja maa degradeerumine 2030. aastaks, ning toonitasid, et nad suurendavad ühiseid jõupingutusi, et nii rahvusvahelisel kui ka riigisisel tasandil lihtsustada selliseid kaubandus- ja arengupõhimõtteid, mis edendavad kestlikku arengut ning saaduste kestlikku tootmist ja tarbimist ning mis on riikidele vastastikku kasulikud.
- (23) Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) liikmena on liit võtnud kohustuse edendada WTO raames universaalsel, reeglipõhist, avatud, läbipaistvat, prognoositavat, kaasavat, mittediskrimineerivat ja õiglast mitmepoolset kaubandussüsteemi ning avatud, kestlikku ja jõulist kaubanduspoliitikat. Seepärast peaksid käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluma nii liidus toodetud kui ka liitu imporditavad saadused ja tooted.

- (24) Kliimamuutustega ja elurikkuse vähenemisega seotud väljakutseid, millega maailm silmitsi seisab, saab käsitleda üksnes üleilmsete meetmetega. Liit peaks olema aktiivne üleilmne tegutseja, kes näitab rahvusvahelises koostöös nii eeskuju kui ka võtab juhtrolli, et luua avatud ja õiglane mitmepoolne süsteem, kus kestlik kaubandus on peamine rohepöoret soodustav tegur, et võidelda kliimamuutuste vastu ja pöörata tagasi elurikkuse vähenemine.
- (25) Käesolevas määruses järgitakse ka komisjoni 22. juuni 2022. aasta teatist „Kaubanduspartnerluste jõud: ühiselt rohelise ja õiglase majanduskasvu“ ja 18. veebruari 2021. aasta teatist „Kaubanduspoliitika läbivaatamine – avatud, kestlik ja jõuline kaubanduspoliitika“, milles märgitakse, et uute sise- ja välisprobleemide ning eelkõige, Euroopa roheleppes ja Euroopa digistrateegias, mis sisaldub komisjoni 19. veebruari 2020. aasta teatises „Euroopa digitaalsete kujundamine“, määratletud uue ja kestlikuma majanduskasvu mudeli tõttu vajab liit uut kaubanduspoliitika strateegiat – sellist, mis toetaks liidu sise- ja välispoliitika eesmärkide saavutamist ning edendaks suuremat kestlikkust kooskõlas liidu võetud kohustusega rakendada täielikult ÜRO kestliku arengu eesmärgi. Kaubanduspoliitika peab täitma täielikult ülesannet, et liit taastuks COVID-19 pandeemiast, viia läbi majanduse rohe- ja digipööre ning ehitada üles maailmas vastupanuvõimelisem liit.
- (26) Kooskõlas oma 22. juuni 2022. aasta teatisega „Kaubanduspartnerluste jõud: ühiselt rohelise ja õiglase majanduskasvu“ tihendab komisjon koostööd kaubanduspartneritega, et edendada rahvusvaheliste töö- ja keskkonnanormide järgimist. Teatises nähakse ette tugevad kestliku arengu peatükid, mis hõlmavad raadamist ja metsade degradeerumist käsitlevaid klausleid. Selliseid peatükke sisaldavate kehtivate kaubanduslepingute täitmise tagamine ja uute kaubanduslepingute sõlmimine täiendab käesoleva määruse eesmärgi.
- (27) Käesolev määrus peaks täiendama muid meetmeid, mis on esitatud teatises „Ulatuslikumad ELi meetmed maailma metsade kaitseks ja taastamiseks“, eelkõige järgmist, töötada partnerluses tootjariikidega, et toetada neid selliste raadamise algpõhjustega tegelemisel nagu nõrk valitsemistava, õigusnormide täitmise ebatõhus järelevalve ja korruptsioon, ning tugevdada rahvusvahelist koostööd peamiste tarbijariikidega, muu hulgas edendades raadamisvabade toodetega kauplemist ja sarnaste meetmete kasutuselevõtmist, et vältida raadamise ja metsade degradeerumise seotud tarneahelatest saadud toodete laskmist oma turgudele.
- (28) Käesolevas määruses tuleks võtta arvesse poliitikavaldkondade arengusiduse põhimõtet ning see peaks edendama ja hõlbustama koostööd arengumaadega, eelkõige vähim arenenud riikidega, muu hulgas tehnilise ja rahalise abi andmise kaudu, kui see on võimalik ja asjakohane.
- (29) Koordineerides tegevust liikmesriikidega, peaks komisjon jätkama partnerlusi tootjariikidega ning üldisemalt koostööd rahvusvaheliste organisatsioonide ja asutustega ning kohapeal tegutsevate asjaomaste sidusrühmadega, korraldades mitut sidusrühma hõlmavaid dialooge. Komisjon peaks tõhustama oma toetust ja stiimuleid seoses metsade kaitsmise ja üleminekuga raadamisvabale tootmisele, põlisrahvaste, kohalike kogukondade, väikepõllumajandustootjate ning mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) rolli ja õiguste tunnustamise ja tugevdamisega, valitsemistava ja maakasutusõiguste parandamise, õigusnormide täitmise tõhustamise ja metsade kestliku majandamise edendamisega, pöörates erilist tähelepanu teaduspõhistel näitajatel ja künnistel põhinevatele looduslähedastele metsandustavadele, ökoturismile, kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelisele põllumajandusele, mitmekesistamisele, agroökoloogiale ja agro-metsandusele. Seda tehes peaks komisjon täielikult tunnustama põlisrahvaste ja kohalike kogukondade rolli ja õigusi metsade kaitsmisel, võttes arvesse eelneva vabatahtliku ja teadva nõusoleku põhimõtet. Tuginedes olemasolevate algatuste raames saadud kogemustele ja õppetundidele, peaksid liit ja liikmesriigid tegema tööd partnerluste loomiseks tootjariikidega nende taotluse korral, ning tegelema ülemaailmsete probleemidega, arvestades samal ajal kohalike vajadustega ja pöörates tähelepanu väikepõllumajandustootjate probleemidele kooskõlas teatisega „Ulatuslikumad ELi meetmed maailma metsade kaitseks ja taastamiseks“. Partnerlusel põhinev lähenemisviis peaks tootjariike ja nende piirkondi toetama metsade kaitsmisel, taastamisel ja kestlikul kasutamisel, aidates niiviisi saavutada käesoleva määruse eesmärki vähendada raadamist ja metsade degradeerumist, sealhulgas digitehnoloogia, georuumilise teabe kasutamise ja suutlikkuse suurendamise kaudu.

- (30) Ettevõtjatele ja kauplejatele peaksid käesoleva määruse kohased kohustused olema siduvad olenemata sellest, kas toote turul kättesaadavaks tegemine toimub traditsiooniliste või veebipõhiste vahendite abil. Seepärast tuleks käesoleva määrusega tagada, et igas tarneahelas on käesoleva määruse tähenduses olemas ettevõtja, kes asub liidus ja keda saab pidada vastutavaks käesoleva määruse kohaste kohustuste täitmata jätmise eest. Komisjon ja liikmesriigid peaksid seirama käesoleva määruse rakendamist ning tegema kindlaks, kas digi- ja tehnoloogia arengu tõttu on tulevikus asjakohasel juhul vaja täiendavaid täpsustusi või algatusi.
- (31) Veel üks teatistes „Ulatuslikumad ELi meetmed maailma metsade kaitseks ja taastamiseks“ teatavaks tehtud oluline meede on raadamise, metsade degradeerumise, maailma metsasuse muutumise ja nendega seotud mõjurite ELi vaatluskeskuse (edaspidi „ELi vaatluskeskus“) loomine, mille komisjon on algatanud selleks, et paremini seirata maailma metsasuse ja nendega seotud mõjurite muutumist. Tuginedes olemasolevatele seirevahenditele, sealhulgas Copernicuse toodetele ja muudele avalikult või eraviisiliselt saadaolevatele allikatele, peaks ELi vaatluskeskus hõlbustama avaliku sektori asutuste, tarbijate ja äriinimeste juurdepääsu tarneahelaid käsitlevale teabele, pakkudes kergesti mõistetavaid andmeid ja teavet, mis seostavad raadamise, metsade degradeerumise ja maailma metsasuse muutused liidu nõudlusega saaduste ja toodete järele ja nendega kauplemisega. Seega peaks ELi vaatluskeskus toetama käesoleva määruse rakendamist, esitades teaduslikke tõendeid maailmas toimuva raadamise, metsade degradeerumise ja sellega seotud kaubanduse kohta. ELi vaatluskeskus peaks pakkuma maakatte kaarte, sealhulgas koos aegridadega alates käesolevas määruses sätestatud kuupäevast, ja mitmesuguseid kaardiklasse, mis võimaldavad määrata maastiku koostist. ELi vaatluskeskus peaks osalema varajase hoiatamise süsteemi väljatöötamises, mis ühendaks teadus- ja seiresuutlikkuse. Käesoleva määruse puhul peaks varajase hoiatamise süsteemi eesmärk olema, kui see on tehniliselt teostatav, et süsteem moodustaks osa platvormist, mis võib abistada pädevaid asutusi, ettevõtjaid, kauplejaid ja muid asjaomaseid sidusrühmi, ning pakuks pidevat seiret ja varajast teavitamist võimaliku raadamise või metsade degradeerumisega seotud tegevuste kohta. Kõnealune platvorm peaks olema kasutusvalmis nii kiiresti kui võimalik. ELi vaatluskeskus peaks tegema koostööd pädevate asutuste, asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonide ja organite, uurimisinstituutide, valitsusväliste organisatsioonide, ettevõtjate, kauplejate, kolmandate riikide ja muude asjaomaste sidusrühmadega.
- (32) Kehtivas liidu õigusraamistikus keskendutakse ebaseadusliku metsaraie ja sellega seotud kaubanduse vastu võitlemisele ega käsitleta otseselt raadamist. Sellesse raamistikku kuuluvad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 995/2010 ⁽⁷⁾ ning nõukogu määrus (EÜ) nr 2173/2005 ⁽⁸⁾. Mõlemat määrust hinnati toimivuskontrolli käigus, kus tehti kindlaks, et kuigi õigusaktidel on olnud positiivne mõju metsahaldusele, ei ole täidetud nende määruste eesmarke piirata ebaseaduslikku metsaraiet ja sellega seotud kaubandust ja vähendada ebaseaduslikult üles töötatud puidu tarbimist liidus, ning jõuti järeldusele, et seatud eesmärkide saavutamiseks ei piisa üksnes puidu seaduslikkusele keskendumisest.
- (33) Olemasolevad aruanded kinnitavad, et märkimisväärne osa praegu tehtavast raadamisest on tootjariigi õigusnormide kohaselt seaduslik. 2021. aasta mais avaldatud metsapoliitika kaubandus- ja finantsalgatuse aruande hinnangul oli aastatel 2013–2019 ligikaudu 30 % troopikapiirkondade riikides kaubanduslikuks põllumajanduseks mõeldud raadamisest seaduslik. Olemasolevad andmed on saadud pigem nõrga valitsemistavaga riikidest – kogu maailma ebaseadusliku raadamise osakaal võib olla väiksem, kuid juba praegu näitavad selged andmed, et tootjariigi seadusliku raadamise väljajätmine vähendab poliitikameetmete tulemuslikkust.
- (34) Liidu põhjustatud raadamise ja metsade degradeerumise vastu võitlemise võimalike poliitikameetmete mõjuhinnaangus, nõukogu 16. detsembri 2019. aasta järeldustes ja Euroopa Parlamendi 22. oktoobri 2020. aasta resolutsioonis on selgelt välja toodud vajadus määrata liidu tulevaste meetmete suunavateks kriteeriumideks raadamine ja metsade degradeerumine. Üksnes õiguspärasusele keskendumisega võib kaasneda oht, et keskkonnastandardeid turulepääsu eesmärgil alandatakse. Seepärast peaks liidu uus õigusraamistik hõlmama nii seaduslikkust kui ka seda, kas asjaomaste saaduste ja toodete tootmine on raadamisvaba.
- (35) Mõiste „raadamisvaba“ määratlus peaks olema piisavalt lai, et hõlmata raadamist ja metsade degradeerumist; see peaks tagama õigusselguse ning olema kvantitatiivsete, objektiivsete ja rahvusvaheliselt tunnustatud andmete alusel mõõdetav.

⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. oktoobri 2010. aasta määrus (EL) nr 995/2010, milles sätestatakse puitu ja puittooteid turule laskvate ettevõtjate kohustused (ELT L 295, 12.11.2010, lk 23).

⁽⁸⁾ Nõukogu 20. detsembri 2005. aasta määrus (EÜ) nr 2173/2005 FLEGT-litsentsimissüsteemi kehtestamise kohta puidu impordi suhtes Euroopa Ühendusse (ELT L 347, 30.12.2005, lk 1).

- (36) Käesoleva määruse kohaldamisel tuleks mõistet „põllumajanduslik kasutamine“ määratleda kui maa kasutamist põllumajanduseks. Komisjon peaks selleks välja töötama suunised, et selgitada kõnealuse määratluse tõlgendamist, eelkõige seoses metsa muutmisega maaks, mille eesmärk ei ole põllumajanduslik kasutamine.
- (37) Kooskõlas FAO määratlustega ei tuleks agrometsandussüsteeme, sealhulgas kui põllukultuure kasvatatakse puuvõrade all, samuti põllumajandust ja metsandust ühendavaid süsteeme, metsandust ja karjakasvatust ühendavaid süsteeme ning põllumajandust, metsandust ja karjakasvatust ühendavaid süsteeme käsitada metsana, vaid põllumajanduslikult kasutatava maana.
- (38) Käesoleva määruse kohaldamisalasse peaksid kuuluma saadused, mille puhul liidu tarbimise mõju ülemaailmsele raadamisele ja metsade degradeerumisele on kõige suurem ning mille puhul võiks liidu poliitikameetmete abil sekkumine anda kaubanduse ühikuväärtuse kohta kõige suurema kasu. Osana käesoleva määruse mõjuhinnangut toetavast uuringust vaadati põhjalikult läbi teaduskirjandus, nimelt esmased allikad, milles on hinnatud liidu tarbimise mõju ülemaailmsele metsade raadamisele ja selle keskkonnajalajälje seost konkreetsete saadustega, ning tulemusi kontrolliti sidusrühmadega peetud ulatuslike konsultatsioonide käigus. Kõnealuse protsessi tulemusena esitati esimene kaheksast saadusest koosnev loetelu. Puit lisati otse käesoleva määruse kohaldamisalasse, sest see oli juba hõlmatud määrusega (EL) nr 995/2010. Tõhususe analüüsiks kasutatud hiljutise uuringu⁽⁹⁾ järgi moodustavad analüüsitud kaheksast saadusest seitse suurima osa liidu põhjustatavast raadamisest: õlipalm (34,0 %), soja (32,8 %), puit (8,6 %), kakao (7,5 %), kohv (7,0 %), veised (5,0 %) ja kautšuk (3,4 %).
- (39) Käesoleva määruse eesmärkide täitmise saavutamiseks on oluline tagada, et käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluv loomasõöt ei põhjustaks raadamist. Seepärast peaksid ettevõtjad, kes lasevad turule või ekspordivad asjaomaseid tooteid, mis sisaldavad või mille valmistamisel on kasutatud veiseid, keda on toidetud asjaomaste toodetega, mis sisaldavad muid asjaomaseid saaduseid või tooteid või on nendest valmistatud, tagama oma hoolsuskohustuse täitmise süsteemi osana, et sõöt oleks raadamisvaba. Sel juhul peaksid käesolevas määruses sätestatud asukohatuvastuse nõuded piirduma viitega iga ettevõtte geograafilisele asukohale, kus veiseid kasvatati, ning sööda enda kohta ei tohiks asukohatuvastusteavet küsida. Kui pädev asutus saab asjakohast teavet või saab teadlikuks teabest, sealhulgas teabest, mis põhineb kolmandate isikute esitatud põhjendatud kahtlustel, et on risk, et sõöt ei vasta käesolevale määrusele, peaks pädev asutus viivitamata nõudma üksikasjalikku teavet sellise sööda kohta. Kui sööda suhtes on tarneahela eelmises etapis juba rakendatud hoolsuskohustust, peaksid ettevõtjad tõendina kasutama asjakohaseid arveid, asjakohaste hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonide viitenumbreid või muid asjakohaseid dokumente, mis näitavad, et sõöt on raadamisvaba, ning neilt võidakse nõuda nimetatud tõendite pädevatele asutustele taotluse korral kättesaadavaks tegemist. Tõendid peaksid hõlmama loomade eluiga ja piirduma kuni viie aastaga.
- (40) Võttes arvesse, et tuleks ergutada ringlusse võetud asjaomaste saaduste ja toodete kasutamist, ja et selliste saaduste ja toodete lisamine käesoleva määruse kohaldamisalasse tekitaks ettevõtjatele ebaproportsionaalselt suure koormuse, tuleks käesoleva määruse kohaldamisalast välja jätta need kasutatud saadused ja tooted, mis on olulusringi läbinud ja mis muul juhul kõrvaldataks jäätmetena, nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/98/EÜ⁽¹⁰⁾ artikli 3 punktis 1. Seda ei tohiks siiski kohaldada teatavatele tootmisprotsessi kõrvalsaadustele.
- (41) Käesolev määrus peaks sätestama asjaomaste saaduste ja toodetega seotud kohustused, et tulemuslikult võidelda raadamise ja metsade degradeerumise vastu ning edendada raadamisvabasid tarneahelaid, võttes arvesse inimõiguste kaitset ning põlisrahvaste ja kohalike kogukondade õigusi kolmandates riikides.
- (42) Hinnates riski, et turule laskmiseks või ekspordimiseks mõeldud asjaomased saadused ja tooted ei vasta nõuetele, tuleks arvesse võtta raadamise või metsade degradeerumisega seotud inimõiguste rikkumisi, sealhulgas põlisrahvaste, kohalike kogukondade ja taval põhinevate maavaldusõiguste omanike õigusi.

⁽⁹⁾ Pendrill F., Persson U. M., Kastner, T. 2020. Deforestation risk embodied in production and consumption of agricultural and forestry commodities 2005-2017 (Version 1.0). Zenodo.

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiiv 2008/98/EÜ, mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid (ELT L 312, 22.11.2008, lk 3).

- (43) Paljud rahvusvahelised organisatsioonid ja asutused, näiteks FAO, valitsustevaheline kliimamuutuste paneel, ÜRO Keskkonnaprogramm ning Rahvusvaheline Looduse ja Loodusvarade Kaitse Liit on aktiivselt tegutsenud ning raadamise ja metsade degradeerumise valdkonnas on sõlmitud rahvusvahelisi lepinguid, näiteks Pariisi kliimakokkulepe ja bioloogilise mitmekesisuse konventsioon, mistõttu käesolevas määruses esitatud määratlused põhinevad kõnealusel töö.
- (44) On oluline, et käesolevas määruses käsitletaksa ka metsade degradeerumise küsimust. Metsade degradeerumise määratlus peaks põhinema rahvusvaheliselt kokku lepitud mõistetel ning tagama, et ettevõtjad ja pädevad asutused saaksid seotud kohustusi hõlpsasti täita. Kõnealused kohustused peaksid olema operatiivselt mõõdetavad ja kontrollitavad ning selged ja üheselt mõistetavad, et tagada õiguskindlus. Sellega seoses tuleks käesolevas määruses keskenduda metsade degradeerumise põhielementidele, mis on mõõdetavad ja kontrollitavad ning mis on eriti asjakohased keskkonnamõju vältimiseks, tuginedes kõige uuematele teaduslikele andmetele. Selleks peaks metsade degradeerumise määratlus tuginema FAO poolt määratletud rahvusvaheliselt kokku lepitud mõistetele. Metsade degradeerumise määratlus tuleks kooskõlas käesoleva määrusega läbi vaadata, et hinnata kas seda tuleks laiendada, et ulatuslikumalt hõlmata metsade degradeerumise põhjustajad ja metsaökosüsteemid kogu maailmas, et veelgi toetada käesoleva määruse keskkonnamärke, võttes arvesse selles küsimuses rahvusvahelistel aruteludel tehtud edusamme ning metsaökosüsteemide ja metsandustavade mitmekesisust kogu maailmas. Läbivaatamine peaks toimuma põhjaliku analüüsi alusel, tihedas koostöös liikmesriikidega ning konsulteerides asjaomaste sidusrühmade, rahvusvaheliste organisatsioonide ja organite ning teadusringkondadega.
- (45) Käesolev määrus peaks tagama nõuetekohase tasakaalu liidu turul asjaomaseid saadusi ja tooteid turule laskvate või eksportivate ettevõtjate ja kauplajate õiguspäraste ootuste kaitse, viies samal ajal miinimumini tarneahelate ootamatud häired, ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 37 ühe põhiõigusena sätestatud keskkonnakaitse vahel. Selleks tuleks kehtestada kuupäev, mille seisuga hinnata, kas konkreetne maa on raadatud või kas sellel kasvav mets on degradeerunud, mis tähendab, et ühtegi käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvat saadust ega toodet ei või lasta turule ega eksportida, kui see on toodetud pärast nimetatud kuupäeva raadatud või degradeerunud metsaga maal.
- (46) Kehtestatav kuupäev peaks sobituma kehtivate rahvusvaheliste kohustustega, mis on võetud ÜRO kestliku arengu eesmärkides ja New Yorgi deklaratsioonis metsade kohta, mille eesmärk on peatada kogu maailmas raadamine, taastada degradeerunud metsad ning oluliselt suurendada metsastamist ja taasmetsastamist 2020. aastaks, ning seega tuleks selleks kuupäevaks kehtestada 31. detsember 2020. Nimetatud kuupäev vastab ka komisjoni teatavakstegemisele oma kavatsusest võidelda raadamise vastu oma teatistes „Ulatuslikumad ELi meetmed maailma metsade kaitseks ja taastamiseks“, Euroopa roheleppes, ELi elurikkuse strateegias aastani 2030 ja Talust taldrikule strateegias. Kooskõlas ettevaatuspõhimõttega on komisjoni tehtud käesoleva määruse ettepanekus märgitud kuupäev varasem käesoleva määruse jõustumise kuupäevast. Nimetatud kuupäev valiti, et vältida raadamise ja metsade degradeerumiseni viiva tegevuse kiirenemist komisjoni ettepaneku teatavakstegemise ja käesoleva määruse jõustumise kuupäeva vahelisel ajal. Käesolevas määruses tuleks tunnustada taotletavat keskkonnamärki ja kinnitada kavandatud kuupäev, tagamaks, et tootjatel ja ettevõtjatel, kes on käesoleva määruse üle peetavate läbirääkimiste ajal põhjutanud raadamist ja metsade degradeerimist, ei lubata sellega seotud asjaomaseid saadusi ja tooteid turule lasta ega eksportida.
- (47) Kehtestatava kuupäeva valikust tulenevad piirangud põhiõiguste kasutamisele ning ettevõtjate ja kauplajate õiguspäraste ootuste kaitsele peaksid olema proportsionaalsed ja rangelt vajalikud keskkonnakaitse üldist huvi pakkuva eesmärgi saavutamiseks. Kõnealuse eesmärgi saavutamisele kaasa aitamiseks ei tuleks käesolevat määrust kohaldada enne käesoleva määruse jõustumise kuupäeva asjaomaste toodetud saaduste ja toodete suhtes. Käesoleva määruse sätete kohaldamise edasilükkamine, millega reguleeritakse selliste ettevõtjate ja kauplajate kohustusi, kes kavatsevad lasta asjaomaseid saadusi ja tooteid turule või eksportida, annab neile ka mõistliku aja käesoleva määruse uute nõuetega kohanemiseks.
- (48) Liidu panuse suurendamiseks raadamise ja metsade degradeerumise peatamisel ja selle tagamiseks, et raadamise ja metsade degradeerumisega seotud tarneahelatest saadud asjaomaseid tooteid ei lasta turule ega eksportida, ei tohiks asjaomaseid tooteid turule lasta või turul kättesaadavaks teha ega eksportida, välja arvatud siis, kui need on raadamisvabad ja nende tootmisel on järgitud tootjariigi asjakohaseid õigusakte. Nimetatud tingimuste täitmise kinnitamiseks peaks nendega alati kaasas olema hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioon.

- (49) Ettevõtjad peaksid süsteemselt võtma asjakohaseid meetmeid, et teha kindlaks, kas asjaomased tooted, mida nad kavatsevad turule lasta, vastavad käesoleva määruse raadamisvabade ja seaduslike toodete nõuetele. Selleks peaksid ettevõtjad looma hoolsuskohustuse täitmise süsteemi ja seda rakendama. Hoolsuskohustuse täitmise süsteem peaks hõlmama kolme aspekti, nimelt teabe esitatavaid nõudeid, riskihindamist ja riskivähendamismeetmeid, mida täiendavad aruandekohustused. Hoolsuskohustuse täitmise süsteem tuleks kavandada nii, et see teeks kättesaadavaks teabe turule lastavate saaduste ja toodete allikate ja tarnijate kohta, sealhulgas teabe, mis tõendab, et raadamist ja metsade degradeerumist ei toimu ning seaduslikkuse nõuded on täidetud, tehes muu hulgas kindlaks tootjariigi või selle osad koos konkreetsete maatükkide asukohatuvastuse koordinaatidega. Kõnealused asukohatuvastuse koordinaadid, mis põhinevad sünkroniseerimisel, positsioneerimisel ja/või Maa jälgimisel, saaksid kasutada satelliidiandmeid ja -teenuseid, mida võimaldab liidu kosmoseprogramm (EGNOS/Galileo ja Copernicus). Kõnealusest teabest lähtudes peaksid ettevõtjad tegema riskihindamist. Kui mingi risk tehakse kindlaks, peaksid ettevõtjad kõnealust riski vähendama nii, et riski ei oleks või see oleks vähene. Ettevõtjal peaks olema lubatud lasta asjaomased tooted turule või neid eksportida, kui ettevõtja on jõudnud pärast hoolsuskohustuse täitmist järeldusele, et risk, et asjaomane toode ei vasta käesolevale määrusele, puudub või on vähene.
- (50) Toodete hankimisel tuleks teha mõistlikke jõupingutusi tagamaks, et tootjatele, eelkõige väikepõllumajandustootjatele, makstakse õiglast hinda, et tagada neile äraelamist võimaldav sissetulek ja võidelda tulemuslikult vaesuse kui raadamise ühe algpõhjusega.
- (51) Ettevõtjad peaksid ametlikult võtma vastutuse asjaomaste toodete nõuetele vastavuse eest, mida nad kavatsevad turule lasta või eksportida, tehes kättesaadavaks hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonid. Käesoleva määrusega tuleks ette näha selliste deklaratsioonide vorm. Sellised hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonid peaksid hõlbustama pädevatel asutustel ja kohtutel tagada käesoleva määruse täitmise ning parandama nõuete täitmist ettevõtjate poolt.
- (52) Hea tava tunnustamiseks võiks riskihindamisel kasutada sertifitseerimisskeeme või muid kolmanda isiku kontrollitud kavasisid. Need ei tohiks siiski asendada ettevõtja vastutust hoolsuskohustuse täitmise eest.
- (53) Kauplejad peaksid vastutama teabe kogumise ja säilitamise eest, et tagada turul kättesaadavaks tehtavate asjaomaste toodete tarneahela läbipaistvus. Mitte-VKEdest kauplejatel on märkimisväärne mõju tarneahelatele ja oluline osa selle tagamisel, et tarneahelad oleksid raadamisvabad. Seepärast peaksid neil olema samad kohustused mis ettevõtjatel, nad peaksid võtma vastutuse asjaomaste toodete vastavuse eest käesolevale määrusele ja tagama enne asjaomaste toodete turul kättesaadavaks tegemist, et nad on täitnud hoolsuskohustust viisil, mis vastab käesolevale määrusele, ning jõudnud järeldusele, et risk, et asjaomane toode ei vasta käesolevale määrusele, puudub või on vähene.
- (54) Läbipaistvuse suurendamiseks ja nõuete täitmise hõlbustamiseks peaksid ettevõtjad, kes ei kuulu väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate, sealhulgas mikroettevõtjate ega füüsilisest isikust ettevõtjate kategooriasse, igal aastal avalikustama oma aruande hoolsuskohustuse täitmise süsteemi kohta, mis hõlmab kohustuste täitmiseks vajalikke samme.
- (55) Huvitatud isikud peaksid saama väljendada ettevõtjatele põhjendatud kahtlusi, sealhulgas elektroonilisel teel, ning ettevõtjad peaksid kõiki esitatud põhjendatud kahtlusi põhjalikult uurima.
- (56) Muid liidu õigusakte, milles kehtestatakse hoolsuskohustuse täitmise nõuded väärtusahelas, mille mõju inimõigustele või keskkonnale on ebasoodne, tuleks kohaldada nendel juhtudel, kui käesolevas määruses ei ole sama eesmärgi, laadi ja mõjuga konkreetseid sätteid, mida on võimalik kohandada, pidades silmas tulevase liidu õigusaktide muudatusi. Käesoleva määruse olemasolu ei tohiks välistada muude liidu õigusaktide kohaldamist, milles nähakse ette väärtusahelaga seotud hoolsuskohustuse nõuded. Kui sellistes muudes liidu õigusaktides nähakse ette üksikasjalikumad õigusnormid või lisatakse nõudeid käesoleva määruse sätetele, tuleks neid õigusnorme kohaldada koostoimes käesoleva määrusega. Juhul kui käesolev määrus sisaldab üksikasjalikumaid sätteid, ei tohiks neid tõlgendada viisil, mis kahjustab muude hoolsuskohustust käsitlevate liidu õigusaktide tulemuslikku kohaldamist või nende üldeesmärgi saavutamist. Komisjonil peaks olema võimalik anda välja selged ja kergesti mõistetavad suunised selle kohta, kuidas ettevõtjad ja kauplejad, eelkõige VKEd, peaksid käesoleva määruse nõudeid täitma.
- (57) Põlisrahvaste metsadega seotud õiguste ning eelneva vabatahtliku ja teadva nõusoleku põhimõtte austamine, sealhulgas nagu on sätestatud põlisrahvaste õiguste ÜRO deklaratsioonis, aitab kaitsta elurikkust, leevendada kliimamuutusi ja käsitleda seonduvaid avaliku huvi küsimusi. Põlisrahvastel on traditsioonilised teadmised ökoloogilisest ja meditsiinilisest väärtusest ning nad on väga sageli eeskujuks metsaressursside säästval kasutamisel. See

võib aidata kaasa kohapealsele kaitsele kooskõlas bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni eesmärkidega. Lisaks näitavad uuringud, et metsas elavatel põlisrahvastel on kliimamuutuste vastases võitluses kahekordne roll: esiteks osutavad nad tavaliselt vastupanu põlvkondade jooksul asustatud maade hõivamisele ja raadamisele ning teiseks peavad mõned põlisrahvaste kogukonnad ennast vastutavaks metsade kaitsmise eest, et leevendada kliimamuutusi.

- (58) Metsa kestliku majandamise tagamisel on olulised ÜRO 1992. aasta Rio keskkonna- ja arengudeklaratsioonis kehtestatud põhimõtted, eelkõige 10. põhimõte, mis käsitleb üldsuse teadlikkuse ja keskkonnaküsimustes osalemise tähtsust, ja 22. põhimõte, mis käsitleb põlisrahvaste olulist osa keskkonnahalduses ja -arengus.
- (59) Põlisrahvaste eelneva vabatahtliku ja teadva nõusoleku kontseptsioon on välja töötatud aastate jooksul pärast Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 1989. aasta konventsiooni nr 169 (põlisrahvaste ja hõimurahvaste kohta) heakskiitmist ning seda on kajastatud põlisrahvaste õiguste kaitse ÜRO deklaratsioonis. Selle eesmärk on tagada, et põlisrahvaid mõjutavate projektide üle otsustamise protsessis võetakse arvesse neile avalduvat võimalikku mõju.
- (60) Ettevõtjad, kes jäävad muude liidu õigusaktide, milles on ette nähtud inimõigustele või keskkonnale ebasoodsalt mõjuva väärtusahelaga seotud hoolsuskohustuse nõuded, kohaldamisalasse, peaksid saama täita käesolevast määruse tulenevaid aruandekohustusi, lisades nõutavad andmed muudest liidu õigusaktidest tulenevatesse aruannetesse.
- (61) Käesoleva määruse täitmise tagamise eest peaksid vastutama liikmesriigid ning liikmesriikide pädevad asutused peaksid tagama käesoleva määruse nõuete täieliku täitmise. Käesoleva määruse ühetaolise täitmise saab turule sisenevate või turult väljuvate asjaomaste toodete puhul tagada üksnes süstemaatilise teabevahetuse ja koostööga pädevate asutuste, tolliasutuste ja komisjoni vahel.
- (62) Käesoleva määruse tulemuslik ja tõhus rakendamine ning täitmise tagamine on määruse eesmärkide saavutamiseks väga oluline. Selleks peaks komisjon looma infosüsteemi, et toetada ettevõtjaid ja pädevaid asutusi asjaomaste turule lastud toodete kohta vajaliku teabe esitamisel ja kättesaamisel, ning seda süsteemi haldama. Ettevõtjad peaksid hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonid esitama selle infosüsteemi kaudu. Infosüsteemi peaksid saama kasutada pädevad asutused ja tolliasutused, et hõlbustada neil täita käesolevast määrusest tulenevaid kohustusi, ning see peaks hõlbustama teabe edastamist liikmesriikide, pädevate asutuste ja tolliasutuste vahel. Mitteärilised tundlikud andmed peaksid olema kättesaadavad ka laiemale üldsusele, nii et andmed on anonüümitud – välja arvatud teave, mis puudutab käesoleva määruse rikkumise eest juriidiliste isikute suhtes tehtud lõplike kohtuotsuste ja neile määratud karistuste loetelu – ning need andmed peaksid olema esitatud avatud ja masinloetaval kujul kooskõlas liidu avatud andmete poliitikaga, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2019/1024 ⁽¹¹⁾.
- (63) Turule sisenevate või turult väljuvate asjaomaste toodete korral tuleks teha pädevatele asutustele ülesandeks kontrollida asjaomaste toodete vastavust käesolevale määrusele, muu hulgas ettevõtjate esitatavate hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonide alusel. Tolliasutuste ülesandeks peaks olema tagada, et hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni viitenumber, kui see on kohaldatav, tehakse ettevõtjatele kättesaadavaks. Lisaks hetkest, kui võetakse kasutusele elektrooniline liides teabe vahetamiseks tolliasutuste ja pädevate asutuste vahel, peaksid tolliasutused kontrollima hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni staatust pärast seda, kui pädevad asutused on infosüsteemis teinud esialgse riskianalüüsi. Tolliasutused peaksid võtma vajalikke meetmeid, nagu asjaomase saaduse või toote lubamise peatamine või lubamisest keeldumine, kui see on nõutud infosüsteemi hoolduskohustuse täitmise deklaratsiooni staatuse alusel. Kõnealune konkreetne kontrollikord muudab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/1020 ⁽¹²⁾ VII peatüki kohaldamatuks niivõrd, kuivõrd kohaldatakse ja täidetakse käesolevat määrust.
- (64) Liikmesriigid peaksid alati tagama piisavad rahalised vahendid, et pädevad asutused saaksid palgata vajalikud töötajad ja hankida vajaliku varustuse. Tõhusate kontrollide tegemiseks on vahendeid vaja palju ja tagada tuleks

⁽¹¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1024 avaandmete ja avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise kohta (ELT L 172, 26.6.2019, lk 56).

⁽¹²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1020 turujärelevalve ja toodete vastavuse kohta ning millega muudetakse direktiivi 2004/42/EÜ ja määruseid (EÜ) nr 765/2008 ja (EL) nr 305/2011 (ELT L 169, 25.6.2019, lk 1).

sellised stabiilsed vahendid, mille suurus vastab täitmise tagamise vajadusele igal ajahetkel. Liikmesriikidel peaks olema võimalik täiendada riiklikku rahastamist, nõudes asjaomastelt ettevõtjalt sisse kulud, mis on tekkinud seoses nõuetele mittevastavate asjaomaste saaduste ja toodete kontrollimisega.

- (65) Käesolev määrus ei piira muude liidu õigusaktide kohaldamist selliste saaduste ja toodete suhtes, mis sisenevad turule või väljuvad turult, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 952/2013, ⁽¹³⁾ mis käsitleb tolli volitusi ja tollikontrolli. Importijatele tuleks meelde tuletada, et kõnealuse määruse artiklites 220, 254, 256, 257 ja 258 on sätestatud, et turule sisenevad tooted, mida on veel vaja töödelda, lastakse turule sellist töötlemist võimaldava asjakohase tolliprotseduuri alusel. Vabasse ringlusse lubamist või eksporti ei tohiks üldreeglina pidada tõendiks selle kohta, et toode vastab liidu õigusele, sest ringlusse lubamine või eksport ei hõlma tingimata täielikku nõuetele vastavuse kontrolli.
- (66) Selleks, et optimeerida kontrolliprotsessi, sealhulgas minimeerida halduskoormust turule sisenevate või turult väljuvate asjaomaste toodete jaoks on vaja luua koostalitlusvõimeline elektrooniline liides, mis võimaldab automaatset andmeedastust tollisüsteemide ja pädevate asutuste infosüsteemi vahel. Euroopa Liidu tollivaldkonna ühtne teeninduskeskkond on sellise andmete edastamise võimaldamise jaoks loomulik kandidaat. See liides peaks olema suurel määral automaatne ja lihtsalt kasutatav ning peaks hõlbustama protsesse tolliasutuste ja ettevõtjate jaoks. Võttes arvesse ka vähest erinevust tolliasutustele kättesaadavaks tehtavate andmete ja hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonis sisalduvate andmete vahel, on asjakohane teha ettepanek võtta kasutusele „äriettevõtetele riigile“ andmete jagamise lähenemisviis, mille kohaselt kauplejad ja ettevõtjad teevad asjaomase toote hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni kättesaadavaks tollile riikliku tollivaldkonna ühte teeninduskeskkonna kaudu ning see deklaratsioon edastatakse automaatselt pädevate asutuste kasutatavasse käesoleva määruse kohasesse infosüsteemi. Tolliasutused ja pädevad asutused peaksid aitama kaasa edastatavate andmete ja muude tehniliste nõuete kindlaksmääramisele.
- (67) Nõuetele mittevastavate toodete turule laskmise või eksportimise risk sõltub konkreetsest saadusest või tootest ning selle päritolu- ja tootjariigist või selle osadest. Nendele ettevõtjatele, kes hangivad saadusi ja tooteid riikidest või nende osadest, kus käesoleva määruse rikkumise risk asjaomaste saaduse kasvatamisel, korjamisel, varumisel või tootmisel on väike, tuleks kehtestada vähem kohustusi, mis vähendab ka nõuete täitmisega seotud kulusid ja halduskoormust, välja arvatud juhul, kui ettevõtja teab või tal on põhjust arvata, et esineb käesoleva määruse täitmata jätmise risk. Kui pädev asutus saab teada riskist, et käesolevast määrusest hoitakse kõrvale, näiteks kui suure riskiga riigis toodetud asjaomast saadust või toodet töödeldakse seejärel väikse riskiga riigis või selle osas, kus see lastakse turule või kus ta siseneb turule või väljub turult, ning hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonis või tollideklaratsioonis on märgitud, et asjaomane saadus või toode on toodetud väikse riskiga riigis, peaks pädev asutus tegema täiendavate kontrollide abil kindlaks, kas esineb mittevastavusi, ning vajaduse korral võtma asjakohaseid meetmeid, näiteks asjaomase saaduse või toote arestima ja asjaomase saaduse või toote turule laskmise või eksportimise peatama ning tegema täiendavaid kontrole. Pädevad asutused peaksid tegema tugevdatud kontrolli suure riskiga riikidest või nende osadest pärit asjaomaste saaduste ja toodete üle.
- (68) Lisaks peaks komisjon hindama raadamise ja metsade degradeerumise riski riigi või selle osade kaupa, võttes aluseks mitmesugused kriteeriumid, mis võtavad arvesse nii kvantitatiivseid, objektiivseid kui ka rahvusvaheliselt tunnustatud andmeid, ning näitajad selle kohta, et riigid osalevad aktiivselt raadamise ja metsade degradeerumise vastases võitluses. Selline võrdlusteave peaks aitama liidus tegutsevatel ettevõtjatel täita hoolsuskohustust ning pädevatel asutustel seirata ja tagada nõuete täitmist ning samal ajal on see tootjariikidele stiimuliks suurendada oma põllumajandusliku tootmise süsteemide kestlikkust ja vähendada nende mõju raadamisele. See peaks aitama muuta tarneahelad läbipaistvamaks ja kestlikumaks. See võrdlussüsteem peaks põhinema riikide kolmeastmelise liigitamise süsteemil, mis liigitab riigid väikse, standardse või suure riskiga riikideks. Piisava läbipaistvuse ja selguse tagamiseks peaks komisjon eelkõige tegema avalikult kättesaadavaks võrdlusuuringutes kasutatud andmed, liigituse muutmise ettepaneku põhjused ja asjaomase riigi vastuse. Kui asjaomased tooted on saadud väikse riskiga riikidest või nende osadest, peaks ettevõtjatel olema lubatud täita lihtsustatud hoolsuskohustust. Suure riskiga riikidest või nende osadest saadud asjaomaste toodete korral peaksid pädevad asutused olema kohustatud tegema tugevdatud kontrolli. Komisjonile tuleks anda õigus võtta vastu rakendusaktid, et luua väikese või suure riskiga riikide või nende osade loetelu.

⁽¹³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1).

- (69) Komisjon peaks riskitaseme vähendamiseks tegema koostööd riikidega, kes on liigitatud või kelle saab liigitada suure riskiga riigiks, ning asjaomaste sidusrühmadega kõnealustes riikides.
- (70) Pädevad asutused peaksid ettevõtjaid ja kauplejaid korrapäraselt kontrollima, et teha kindlaks, kas nad täidavad käesoleva määrusega seatud kohustusi tulemuslikult. Lisaks peaksid pädevad asutused tegema kontrollide nende käsutuses oleva asjakohase teabe alusel, sealhulgas kolmandate isikute esitatud põhjendatud kahtlustele. Pädevad asutused peaksid kasutama riskipõhist lähenemisviisi, et määrata kindlaks tehtavad kontrollid. Riikidest või nende osadest, mille risk on liigitatud väikseks või standardseks, pärit toodete ning vastavate ettevõtjate ja kauplejate ning nende asjaomaste saaduste ja toodete osakaalu puhul tuleks kasutada laiaulatuslikult hõlmavat kaheosalist lähenemisviisi. Pädevad asutused peaksid seega kontrollima teatavat protsenti ettevõtjatest ja kauplejatest ning hõlmama samuti teatava protsendi asjaomastest toodetest. Pädevatelt asutustelt tuleks nõuda, et nad kontrolliks asjaomaste toodete puhul, mis on pärit riikidest või nende osadest, mille risk on liigitatud väikseks või standardseks, vähemalt teatavat osa ettevõtjatest ja kauplejatest. Suure riskiga riikidest või nende osadest pärit asjaomaste toodete puhul peaks kontrollide tase olema kõrgem, samas kui standardse või väikse riskiga riikide või nende osade puhul võib see olla madalam. Käesoleva määruse läbivaatamisel peaks komisjon hindama pädevate asutuste tehtavate iga-aastaste kontrollide kvantifitseeritud eesmärgi, mis oleksid asjakohased, et tagada käesoleva määruse täitmine ja ühtlustatud lähenemisviis kogu liidus, ja need kindlaks määrama.
- (71) Pädevate asutuste tehtavad ettevõtjate ja kauplejate kontrollid peaksid hõlmama hoolsuskohustuse täitmise süsteemi ning asjaomaste toodete vastavust käesolevale määrusele. Kontrollid peaksid põhinema riskipõhisel kaval, mis sisaldab riskikriteeriume, et võimaldada pädevatel asutustel teha riskianalüüsi hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonidele, mille ettevõtjad ja kauplejad on esitanud. Riskikriteeriumides tuleks arvesse võtta tootjariigis asjaomaste saadustega seotud raadamise riski, käesolevast määrusest tulenevate kohustuste varasemat mittetäitmist ettevõtjate ja kauplejate poolt ning muud asjakohast pädevatele asutustele kättesaadavat teavet. Hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonide riskianalüüs peaks võimaldama pädevatel asutustel teha kindlaks need ettevõtjad, kauplejad ja asjaomased tooted, mida peaks kontrollima. Kõnealuse riskianalüüsi peaks tegema elektroonilisi andmetöötlusvahendeid kasutades infosüsteemis, mille kaudu esitatakse hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioone. Kui see on vajalik ja tehniliselt võimalik, peaksid pädevad asutused pärast kolmandate riikide asutustega konsulteerimist ja nendega tihedas koostöös saama teha ka kohapealseid kontrollide.
- (72) Kui hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonide riskianalüüs näitab, et teatavate asjaomaste toodete nõuetele mittevastavuse risk on suur, peaks pädevatel asutustel olema võimalik viivitamata võtta ajutisi meetmeid, et hoida ära kõnealuste toodete laskmine turule või turul kättesaadavaks tegemine või nende eksport. Kui sellised asjaomased tooted sisenevad liidu turule või väljuvad turult, peaksid pädevad asutused taotlema tolliasutustelt vabasse ringlusse lubamise või ekspordi peatamist, et pädevad asutused saaksid teha vajalikke kontrollide. Sellised taotlused tuleks edastada tolliasutuste ja pädevate asutuste vahelise liidesesüsteemi kaudu. Turule laskmise või turul kättesaadavaks tegemise, vabasse ringlusse lubamise või ekspordi peatamine peaks piirduma kolme tööpäevaga või 72 tunniga kiiresti riknevate asjaomaste toodete puhul, välja arvatud juhul, kui pädevad asutused vajavad lisaega, et hinnata asjaomaste saaduste ja toodete vastavust käesolevale määrusele. Sellistel juhtudel peaksid pädevad asutused võtma peatamisperioodi pikendamiseks täiendavaid ajutisi meetmeid või kui asjaomased tooted sisenevad turule või väljuvad turult, taotlema pikendamist tolliasutustelt.
- (73) Pädevad asutused peaksid korrapäraselt ajakohastama oma kontrollikavasid selliste kontrollide rakendamise tulemuste põhjal. Neid ettevõtjaid, kes on nõudeid järjepidevalt täitnud, võiks kontrollida harvem.
- (74) Käesoleva määruse rakendamise ja tulemusliku täitmise tagamiseks peaks liikmesriikidel olema õigus nõuetele mittevastavad tooted turult kõrvaldada ja tagasi võtta ning võtta sobivaid parandusmeetmeid. Samuti peaksid liikmesriigid tagama, et kohaldatakse tulemuslikke, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi, kui ettevõtjad või kauplejad käesoleva määruse nõudeid rikuva.
- (75) Ettevõtjate ja kauplejate vastutuse suurendamiseks peaks komisjon avaldama oma veebisaidil loetelu käesoleva määruse rikkumiste eest juriidiliste isikute suhtes tehtud lõplikest kohtuotsustest ja neile määratud karistustest. Kõnealune teave võib aidata pädevatel asutustel, teistel ettevõtjatel ja kauplejal teha riskihindamisi ning suurendada tarbijate ja kodanikuühiskonna teadlikkust käesolevat määrust rikkuvatest ettevõtjatest ja kauplejatest.

- (76) Käesoleva määruse rakendamiseks on vaja piisavaid vahendeid ja suutlikkust. Sellega seoses peaksid liikmesriigid lisaks riiklikele vahenditele kasutama nii palju kui võimalik liidu tasandil tuge pakkuvaid võimalusi ja muid vahendeid, sealhulgas ühtekuuluvusfondide ja suutlikkuse suurendamise vahendeid, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/240 ⁽¹⁴⁾ loodud tehnilise toe instrumendi raames.
- (77) Võttes arvesse, et raadamine, metsade degradeerumine ja nendega seotud kaubandus on laadilt rahvusvaheline, peaksid pädevad asutused tegema omavahel, liikmesriikide tolliasutuste, komisjoni ning kolmandate riikide haldusasutustega koostööd. Pädevad asutused peaksid samuti tegema koostööd pädevate asutustega, kes teevad järelevalvet ja tagavad muude selliste liidu õigusaktide täitmist, mis reguleerivad väärtusahelas hoolsuskohustuse nõudeid seoses ebasoodsa mõjuga inimõigustele või keskkonnale.
- (78) Euroopa Liidu Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt on isikule liidu õigusest tulenevate õiguste kohtuliku kaitse tagamine liikmesriikide kohtute ülesanne. Lisaks kohustab Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikli 19 lõige 1 liikmesriike nägema ette tulemusliku õiguskaitse tagamiseks vajaliku kaebeõiguse liidu õigusega hõlmatud valdkondades. Sellega seoses peaksid liikmesriigid tagama, et üldsusele, sealhulgas käesoleva määruse kohaselt põhjendatud kahtlusi esitavatele füüsilistele ja juriidilistele isikutele, tagatakse õiguskaitse kättesaadavus kooskõlas kohustustega, milles liikmesriigid on kokku leppinud ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni (UNECE) 25. juuni 1998. aasta keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsiooni (Århusi konventsioon) osalistena.
- (79) Tagamaks, et käesolev määrus on jätkuvalt asjakohane ning kooskõlas kaubanduse, teaduse ja tehnoloogia arenguga, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte seoses käesoleva määruse I lisas esitatud asjaomaste toodete CN-koodidega. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes ⁽¹⁵⁾ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, Euroopa Parlament ja nõukogu saavad kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.
- (80) Määrusega (EL) nr 995/2010 keelatakse ebaseaduslikult üles töötatud puidu ja puittoodete laskmine liidu turule. Selles kohustatakse puitu esimest korda turule laskvaid ettevõtjaid täitma hoolsuskohustust ning kauplejaid jälgitavalt registreerima oma tarnijate ja klientide andmed. Käesolevas määruses tuleks säilitada kohustus tagada turule lastud asjaomaste toodete, sealhulgas puidu ja puittoodete seaduslikkus ning tuleks täiendada kõnealust nõuet kestlikkuse nõudega. Määrus (EL) nr 995/2010 muudab kõnealuse määruse ja sellega seotud komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 607/2012 ⁽¹⁶⁾ asjakohatuks ning seetõttu tuleks need tunnistada kehtetuks. Määruse (EL) nr 995/2010 artikli 2 punktis a määratletud „puit ja puittooted“ on samaväärsed puitu sisaldavate või sellest valmistatud käesoleva määruse I lisas loetletud puidu ja puittoodetega.
- (81) Määrusega (EÜ) nr 2173/2005 kehtestatakse metsandusõiguse rakendamise, metsandushalduse ja -kaubanduse (FLEGT) litsentsimissüsteem puidu impordi suhtes liitu. Seda litsentsimissüsteemi rakendatakse puitu tootvate riikidega sõlmitud vabatahtlike partnerluslepingute kaudu, mille eesmärk on lõpetada ebaseaduslik metsaraie ning tõhustada metsahaldust ja sellega seotud kaubandust. Käesolev määrus peaks tuginema FLEGT-litsentsimisüsteemi raames saavutatud positiivsetele tulemustele, eelkõige mis puudutab sidusrühmade suuremat osalemist ja metsahalduse parandamist. Vabatahtlikud partnerluslepingud võiksid teatavatel juhtudel täiendada käesolevat määrust seoses puittoodete seaduslikkusega. Selleks et täita olemasolevaid kahepoolseid kohustusi ja säilitada

⁽¹⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/240, millega luuakse tehnilise toe instrument (ELT L 57, 18.2.2021, lk 1).

⁽¹⁵⁾ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

⁽¹⁶⁾ Komisjoni 6. juuli 2012. aasta rakendusmäärus (EL) nr 607/2012, milles käsitletakse üksikasjalikke eeskirju Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 995/2010, milles sätestatakse puitu ja puittooteid turule laskvate ettevõtjate kohustused, ettenähtud nõuetekohase hoolsuse süsteemi ning järelevalveorganisatsioonide suhtes tehtavate kontrollide sageduse ja laadi kohta (ELT L 177, 7.7.2012, lk 16).

saavutatud edu partnerriikide puhul, kellel on olemas toimiv süsteem (FLEGT-litsentsimise etapp), ja teha juhul, kui see asjakohane ja nii on kokku lepitud, koostööd vabatahtlike partnerluslepingute partneritega kõnealusesse etappi jõudmise eesmärgil, peaks käesolev määrus sisaldama sätet, milles kinnitatakse, et kehtiva FLEGT-litsentsiga puitu ja puidutooteid loetakse määruse (EÜ) nr 2173/2005 kohasele seaduslikkuse nõudele vastavaks.

- (82) Kuigi käesolevas määruses käsitletakse raadamist ja metsade degradeerumist, nagu on ette nähtud teatistes „Ulatuslikumad ELi meetmed maailma metsade kaitseks ja taastamiseks“, ei tohiks metsade kaitsmine viia muude looduslike ökosüsteemide maakasutuse muutmiseni või nende degradeerumiseni. Ökosüsteemid, sealhulgas majandatavad ökosüsteemid, nagu märgalad, savannid ja turbaalad, on kliimamuutuste ja elurikkuse kriisi vastu võitlemiseks tehtavate üleilmsete jõupingutuste ja muude kestliku arengu eesmärkide seisukohast väga olulised ning nende maakasutuse muutmine või degradeerumine nõuab eriti kiiret tegutsemist ja see tuleb ära hoida. Pidades silmas liidu mõju muudele looduslikele ökosüsteemidele kui metsad, peaks komisjon hiljemalt üks aasta pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva hindama ja kohasel juhul esitama seadusandliku ettepaneku, millega laiendatakse käesoleva määruse kohaldamisala muule metsamaale. Lisaks peaks komisjon hiljemalt kaks aastat pärast nimetatud jõustumise kuupäeva hindama ja kohasel juhul esitama seadusandliku ettepaneku, et laiendada käesoleva määruse kohaldamisala muudele looduslikele ökosüsteemidele, sealhulgas muudele suure süsinikuvarguga ja suure elurikkusega maa-aladele, nagu rohumaad, turbaalad ja märgalad. Ökosüsteemid on ka üha suurema maakasutuse muutmise ja metsade degradeerumise surve all, mis on tingitud liidu turu jaoks saaduste ja toorme tootmisest. Samuti peaks komisjon hiljemalt kaks aastat pärast käesoleva määruse jõustumist hindama vajadust laiendada selle kohaldamisala muudele saadustele ja toorme liikidele ja selle teostatavust. Samal ajal peaks komisjon läbi vaatama ka käesoleva määruse I lisas esitatud asjaomaste toodete CN-koodide loetelu.
- (83) Võttes arvesse taotlust, mille tegi Euroopa Parlament oma 22. oktoobri 2020. aasta resolutsioonis ELi õigusraamistiku kohta ELi põhjustatava ülemaailmse raadamise peatamiseks ja tagasipööramiseks, ja taotlust, mille tegi valdav enamus peaaegu 1,2 miljonist komisjoni avalikus konsultatsioonis osalejast, peaks komisjon oma hindamises ja võimalikus tulevases seadusandlikus ettepanekus keskenduma käesoleva määruse kohaldamisala laiendamisele muudele kui metsaökosüsteemidele ning nende maakasutuse muutmisele ja degradeerumisele.
- (84) Kui käesoleva määruse kohaldamisel on vaja töödelda isikuandmeid, tuleks kõnealuseid andmeid käidelda kooskõlas isikuandmete kaitset reguleeriva liidu õigusega. Käesoleva määruse alusel mis tahes isikuandmete töötlemise suhtes kohaldatakse vastavalt vajadusele Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2016/679⁽¹⁷⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2018/1725⁽¹⁸⁾.
- (85) Kuna käesoleva määruse eesmärki, nimelt võidelda raadamise ja metsade degradeerumise vastu, vähendades liidus toimuva tarbimise panust sellesse, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda meetme ulatuse tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 esitatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (86) Ettevõtjatele, kauplejatele ja pädevatele asutustele tuleks anda mõistlik ajavahemik, et valmistuda käesoleva määruse nõuete täitmiseks,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

1. PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimise ja kohaldamisala

1. Käesoleva määrusega kehtestatakse õigusnormid, mis käsitlevad I lisas loetletud asjaomaste toodete, mis sisaldavad konkreetset saadust, nimelt veised, kakao, kohv, õlipalm, kautšuk, soja ja puit või keda on asjaomase saadusega söödud või mille valmistamiseks on asjaomast saadust kasutatud, liidu turule laskmist ja liidu turul kättesaadavaks tegemist ning liidust eksportimist, eesmärgiga:

- a) minimeerida liidu osatähtsust raadamises ja metsade degradeerumises kogu maailmas ning seeläbi aidata kaasa üleilmsel raadamise vähendamisele;

⁽¹⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

⁽¹⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

b) vähendada liidu osatähtsust kasvuhoonegaaside heites ja maailma elurikkuse kadumises.

2. Välja arvatud käesoleva määruse artikli 37 lõikes 3 sätestatule, ei kohaldata määrust I lisas loetletud asjaomaste toodete suhtes, mis on toodetud enne artikli 38 lõikes 1 osutatud kuupäeva.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „asjaomased saadused“ – veised, kakao, kohv, õlipalm, kautšuk, soja ja puit;
- 2) „asjaomased tooted“ – I lisas loetletud tooted, mis sisaldavad asjaomast saadust või keda on asjaomase saadusega söödud või mille valmistamiseks on asjaomast saadust kasutatud;
- 3) „raadamine“ – metsa muutmine põllumajanduslikult kasutatavaks, olenemata sellest, kas see on inimtegevuse tagajärjel või mitte;
- 4) „mets“ – enam kui 0,5 hektari suurune maa-ala, millel on üle viie meetri kõrgused puud võrastiku liitusega üle 10 % või puud, mis suudavad kohapeal need näitajad saavutada, välja arvatud maa, mida peamiselt kasutatakse põllumajanduslikult või linnamaana;
- 5) „põllumajanduslik kasutamine“ – maa kasutamine põllumajanduseks, sealhulgas põllumajanduslikud istandikud, tootmisest kõrvalejätud põllumajandusmaad ja kariloomade jaoks kasutatavat maad;
- 6) „põllumajanduslik istandik“ – maa, millel asuvad põllumajandusliku tootmise süsteemides olevad puistud, näiteks viljapuud-, õlipalmi-, oliiviistandused ja agrometsandussüsteemid, kus põllumajanduskultuure kasvatatakse puuvõrade all; siia kuuluvad kõik asjaomaste saaduste istandikud peale puidu; põllumajanduslikud istandikud jäetakse termini „mets“ määratlusest välja;
- 7) „metsa degradeerumine“ – metsasuse struktuurimuutused, mis seisnevad
 - a) põlismetsa või looduslikult uueneva metsa muutmises istandikuks või muuks metsamaaks, või
 - b) põlismetsa muutmises istutatud metsaks;
- 8) „põlismets“ – looduslikke puuliike hõlmav looduslikult uuenenud mets, kus ei ole selgelt nähtavaid märke inimtegevusest ja kus ökoloogilised protsessid ei ole olulisel määral häiritud;
- 9) „looduslikult uuenev mets“ – mets, mis koosneb peamiselt loodusliku uuendamise teel kasvanud puudest; see hõlmab järgmist:
 - a) metsad, mille puhul ei ole võimalik eristada, kas need on istutatud või looduslikult uuenenud;
 - b) metsad, mis koosnevad nii looduslikult uuenenud looduslikest puuliikidest kui ka istutatud või külvatud puudest ning kus looduslikult uuenenud puud küpsusvanuses eeldatavasti moodustavad suurema osa kasvava metsa tagavarast;
 - c) algselt looduslikult uuendamise teel kasvanud puudest tekkinud madalmets;
 - d) sissetoodud liikide looduslikult uuenenud puud;
- 10) „istutatud mets“ – mets, mis koosneb eelkõige istutatud ja/või tahtlikult külvatud puudest, mis küpsusvanuses eeldatavasti moodustavad rohkem kui 50 % kasvava metsa tagavarast; siia kuulub algselt istutatud või külvatud puudest tekkinud madalmets;
- 11) „istandik“ – intensiivselt majandatav istutatud mets, mis istutamise ajal ja puistu küpsusvanuses vastab kõigile järgmistele kriteeriumidele: üks või kaks puuliiki, sama puude vanus ja puude korrapärane paiknemine; see hõlmab lühikese raieringiga istandikke puidu, kiu ja energia saamiseks, kuid ei hõlma kaitse eesmärgil või ökosüsteemi taastamiseks istutatud metsa ega istutatud või külvatud metsa, mis puistu küpsusvanuses sarnaneb looduslikult uueneva metsaga;

- 12) „muu metsamaa“ – enam kui 0,5 hektari suurune maa-ala, mis ei ole liigitatud metsaks ja millel on üle viie meetri kõrgused puud võrastiku liitusega 5–10 % või puud, mis suudavad kohapeal nimetatud näitajad saavutada, või mille põõsastaimede, põõsaste ja puude kombineeritud katvus on üle 10 %, välja arvatud maa, mida peamiselt kasutatakse põllumajanduslikult või linnamaana;
- 13) „raadamisvaba“ –
 - a) asjaomased tooted sisaldavad, on söödetud või valmistatud kasutades asjaomaseid saadusi, mis on toodetud maa-alal, mida ei ole pärast 31. detsembrist 2020 raadatud, ja
 - b) asjaomaste toodete puhul, mis sisaldavad või mille valmistamiseks on kasutatud puitu, on puit pärast 31. detsembrist 2020 metsast varutud nii, et see ei põhjusta metsa degradeerumist;
- 14) „toodetud“ – kasvatatud, korjatud, varutud või viljeldud asjaomastel maatükkidel või veiste puhul ettevõttes, või maatükkidelt või ettevõttest saadud;
- 15) „ettevõtja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes äritegevuse käigus laseb asjaomased tooted turule või ekspordib neid;
- 16) „turule laskmine“ – asjaomase saaduse või toote esmakordne liidu turul kättesaadavaks tegemine;
- 17) „kaupleja“ – tarneahelas osalev isik, välja arvatud ettevõtja, kes äritegevuse käigus teeb asjaomased tooted turul kättesaadavaks;
- 18) „turul kättesaadavaks tegemine“ – äritegevuse käigus asjaomase toote tasu eest või tasuta tarnimine liidu turule turustamiseks, tarbimiseks või kasutamiseks;
- 19) „äritegevuse käigus“ – töötlemise eesmärgil, äri- või mitteäriilistele tarbijatele turustamiseks, või ettevõtja või kaupleja enda ettevõttes kasutamiseks;
- 20) „isik“ – füüsiline isik, juriidiline isik või isikute ühendus, mis ei ole juriidiline isik, kuid mille võime teha õigustoi-ninguid on tunnustatud liidu või liikmesriigi õiguse kohaselt;
- 21) „liidus asuv isik“ –
 - a) füüsilise isiku puhul isik, kelle elukoht on liidus;
 - b) juriidilise isiku või isikute ühenduse puhul isik, kelle registrijärgne asukoht, peakorter või püsiv tegevuskoht asub liidus;
- 22) „volitatud esindaja“ – liidus asuv füüsiline või juriidiline isik, kes on artikli 6 kohaselt saanud ettevõtjalt või kauplejalt kirjaliku volituse täita tema nimel kindlaksmääratud ülesandeid, mis on seotud käesolevast määrusest tulenevate ettevõtja või kaupleja kohustustega;
- 23) „päritoluriik“ –määruse (EL) nr 952/2013 artiklis 60 osutatud riik või territoorium;
- 24) „tootjariik“ – riik või territoorium, kus asjaomane saadus või toote tootmisel kasutatud asjaomane saadus või asjaomases tootes sisalduv asjaomane saadus on toodetud;
- 25) „nõuetele mittevastavad tooted“ – asjaomased tooted, mis ei vasta artiklile 3;
- 26) „vähene risk“ – asjaomaste saaduste ja toodete riskitase, kui kõnealused kaubad või tooted nende tootespetsiifilise kui ka üldise teabe täieliku hindamise põhjal ning vajaduse korral asjakohaste riskivähendamismeetmete kohaldamise tõttu ei tekita kahtlusi selles osas, et kõnealused saadused ja tooted ei vastaks artikli 3 punktidele a ja b;
- 27) „maatükk“ – tootjariigi seadustele vastav maa-ala ühest maaomandist, millel on piisavalt ühetaolised tingimused, et hinnata raadamise ja metsa degradeerumise üldist riski seoses kõnealusel maa-alal toodetud asjaomaste saadustega;
- 28) „asukohatuvastus“ – maatüki geograafiline asukoht, mida kirjeldatakse laius- ja pikkuskoordinaatidega, mis vastavad vähemalt ühele laius- ja ühele pikkuskraadipunktile ning mis on vähemalt kuus kümnendkohta pikad; enam kui nelja hektari suuruste muude asjaomaste saaduste kui veiste tootmiseks kasutatavate maatükkide puhul kasutatakse selle määramiseks hulknurki, piisavate laius- ja pikkuskraadipunktidega, et kirjeldada iga maatüki perimeetrit.
- 29) „ettevõte“ – ruumid, struktuur või loomade väljas pidamise korral keskkond või koht, kus kariloomi ajutiselt või alaliselt peetakse;

- 30) „mikro-, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad või „VKEd“ – mikro-, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad, nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/34/EL⁽¹⁹⁾ artiklis 3;
- 31) „põhjendatud kahtlus“ – piisavalt põhjendatud väide, mis põhineb objektiivsel ja kontrollitaval teabel käesoleva määruse täitmata jätmise kohta ja mille korral võib olla vajalik pädevate asutuste sekkumine;
- 32) „pädevad asutused“ – artikli 14 lõike 1 alusel määratud asutused;
- 33) „tolliasutused“ – määruse (EL) nr 952/2013 artikli 5 punktis 1 määratletud tolliasutused;
- 34) „tolliterritoorium“ – määruse (EL) nr 952/2013 artiklis 4 määratletud territoorium;
- 35) „kolmas riik“ – väljaspool liidu tolliterritooriumi asuv riik või territoorium;
- 36) „vabasse ringlusse lubamine“ – määruse (EL) nr 952/2013 artikliga 201 ette nähtud protseduur;
- 37) „eksport“ – määruse (EL) nr 952/2013 artikliga 269 ette nähtud protseduur;
- 38) „turule sisenevad asjaomased tooted“ – kolmandatest riikidest pärit asjaomased tooted, mis on mõeldud vabasse ringlusse lubamise tolliprotseduuri alusel liidu turule laskmiseks ega ole kavandatud erakasutuseks või -tarbimiseks liidu tolliterritooriumil;
- 39) „turult väljuvad asjaomased tooted“ – asjaomased tooted, mille puhul rakendatakse ekspordi tolliprotseduuri;
- 40) „tootjariigi asjakohased õigusaktid“ – tootmispiirkonna õigusliku seisundi suhtes tootjariigis kohaldatavad õigusaktid, mis käsitlevad:
- a) maakasutusõigust;
 - b) keskkonnakaitset;
 - c) metsaga seotud õigusnorme, sealhulgas metsamajandamist ja elurikkuse säilitamist, kui need õigusnormid on otseselt seotud puudu varumisega;
 - d) kolmandate isikute õigusi;
 - e) töötajate õigusi;
 - f) rahvusvahelise õigusega kaitstud inimõigusi;
 - g) eelneva vabatahtliku ja teadva nõusoleku põhimõtet, sealhulgas nagu on sätestatud põlisrahvaste õiguste ÜRO deklaratsioonis;
 - h) maksu-, korruptsioonivastaseid, kaubandus- ja tollireegleid.

Artikkel 3

Keeld

Asjaomaseid saadusi ja tooteid ei või turule lasta, turul kättesaadavaks teha ega eksportida, välja arvatud juhul, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- a) need on raadamisvabad;
- b) nende tootmisel on järgitud tootjariigi asjakohaseid õigusakte ning
- c) need on hõlmatud hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooniga.

2. PEATÜKK

ETTEVÕTJATE JA KAUPLEJATE KOHUSTUSED

Artikkel 4

Ettevõtjate kohustused

1. Ettevõtjad peavad enne asjaomaste toodete turule laskmist või nende eksportimist täitma artikli 8 kohast hoolsuskohustust, et tõendada, et asjaomased tooted vastavad artiklile 3.

⁽¹⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/34/EL teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ja nendega seotud aruannete kohta ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ (ELT L 182, 29.6.2013, lk 19).

2. Ettevõtjad ei lase asjaomaseid tooteid turule ega ekspordi neid enne, kui on esitatud hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioon. Ettevõtjad, kes on artiklis 8 osutatud hoolsuskohustuse täitmise käigus jõudnud järeldusele, et asjaomased tooted vastavad artiklile 3, teevad pädevatele asutustele kättesaadavaks enne asjaomaste toodete turule laskmist või ekspordimist hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni artiklis 33 osutatud infosüsteemi kaudu. Selline elektrooniliselt kättesaadav ja edastatav hoolsuskohustuse deklaratsioon sisaldab asjaomaste toodete kohta II lisas ette nähtud teavet ning ettevõtja deklaratsiooni, et ettevõtja täitis hoolsuskohustust ja et riski ei ole või see on vähene.

3. Hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni esitamisega pädevatele asutustele võtab ettevõtja endale vastutuse asjaomase toote vastavuse eest artiklile 3. Ettevõtjad säilitavad hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioone viis aastat alates kuupäevast, mil deklaratsioon artiklis 33 osutatud infosüsteemi kaudu kättesaadavaks tehti.

4. Ettevõtja ei lase asjaomaseid tooteid turule ega ekspordi neid ühe või mitme järgmise asjaolu korral:

a) asjaomased tooted on nõuetele mittevastavad;

b) hoolsuskohustuse täitmise käigus on ilmnunud märkimisväärne risk, et asjaomased tooted on nõuetele mittevastavad;

c) ettevõtjal ei olnud võimalik lõigetes 1 ja 2 osutatud kohustusi täita.

5. Ettevõtjad, kes saavad asjakohast uut teavet või saavad teadlikuks sellisest uuest teabest, sealhulgas põhjendatud kahtlustest, mis viitavad, et asjaomane toode, mille nad on turule lasknud, võib mitte vastata käesoleva määruse nõuetele, teatavad sellest viivitamata selle liikmesriigi pädevatele asutustele, kus nad asjaomase toote turule lasksid, ning kauplejatele, kellele nad asjaomast toodet tarnisid. Ekspordimise korral teatavad ettevõtjad sellest tootjariigiks oleva liikmesriigi pädevale asutusele.

6. Ettevõtjad osutavad pädevatele asutustele igakülgselt vajalikku abi, et hõlbustada artikli 18 kohast kontrollimist, sealhulgas tagavad juurdepääsu ruumidele ja teevad kättesaadavaks dokumendid ja registrid.

7. Ettevõtjad edastavad nende poolt turule lastud või eksporditud asjaomaste toodete tarneahelas allpool asuvatele ettevõtjatele ja kauplejatele kogu vajaliku teabe, et näidata hoolsuskohustuse täitmist ja riski puudumist või ainult vähese riski olemasolu, sealhulgas asjaomaste toodetega seotud hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonide viitenumbrid.

8. Erandina käesoleva artikli lõikest 1 ei nõuta ettevõtjatelt, kes on VKEd (edaspidi „VKEdest ettevõtjad“), hoolsuskohustuse täitmist asjaomaste toodete puhul, mis sisalduvad asjaomastes toodetes või on valmistatud asjaomastest toodetest, mille suhtes on hoolsuskohustus juba täidetud vastavalt käesoleva artikli lõikele 1 ja mille kohta on juba esitatud hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioon vastavalt artiklile 33. Sellistel juhtudel esitavad VKEdest ettevõtjad taotluse korral pädevatele asutustele hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni viitenumbri. Asjaomaste toodete nende osade puhul, mille suhtes ei ole hoolsuskohustust täidetud, täidavad VKEst ettevõtjad käesoleva artikli lõike 1 kohase hoolsuskohustuse.

9. Ettevõtja, kes ei ole VKE (edaspidi „mitte-VKEst ettevõtja“), võib osutada hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonile, mis on juba esitatud artikli 33 kohaselt, üksnes pärast seda, kui ta on kindlaks teinud, et asjaomastes toodetes sisalduvate või nendest valmistatud asjaomaste toodetega seotud hoolsuskohustus täideti kooskõlas käesoleva artikli lõikega 1. Ta lisab selliste hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonide viitenumbrid, mis on juba esitatud artikli 33 kohaselt, nendes hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonidesse, mille nad esitavad käesoleva artikli lõike 2 kohaselt. Asjaomaste toodete nende osade puhul, mille suhtes ei ole hoolsuskohustust täidetud, täidab mitte-VKEst ettevõtja käesoleva artikli lõike 1 kohase hoolsuskohustuse.

10. Ettevõtjad, kes osutavad hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonile, mis on esitatud artikli 33 kohaselt, jäävad vastutavaks selle eest, et asjaomased tooted vastaks artikli 3 nõuetele, sealhulgas riski puudumise või ainult vähese riski olemasolu eest, enne selliste asjaomaste toodete turule laskmist või ekspordimist.

Artikkel 5

Kauplejate kohustused

1. Kauplejaid, kes ei ole VKEd (edaspidi „mitte-VKEst kaupleja“), peetakse mitte-VKEdest ettevõtjateks, ning nende suhtes kohaldatakse artiklites 3, 4 ja 6, artiklites 8–13, artikli 16 lõigetes 8–11 ning artiklis 18 sätestatud kohustusi ja norme seoses asjaomaste saaduste ja toodetega, mille nad teevad turul kättesaadavaks.

2. Kauplejad, kes on VKEd (edaspidi „VKEst kaupleja“), võivad teha asjaomased tooted turul kättesaadavaks üksnes juhul, kui neil on lõikes 3 nõutud teave.
3. VKEdest kauplejad koguvad ja säilitavad järgmist teavet asjaomaste toodete kohta, mille nad kavatsevad turul kättesaadavaks teha:
 - a) nende ettevõtjate või kauplejate nimi, registreeritud kaubanimi või registreeritud kaubamärk, postiaadress, e-posti aadress ja internetiaadress (kui see on olemas), kes on neile asjaomaseid tooteid tarninud, ning nende toodetega seotud hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonide viitenumbrid;
 - b) nende ettevõtjate või kauplejate nimi, registreeritud kaubanimi või registreeritud kaubamärk, postiaadress, e-posti aadress ja internetiaadress (kui see on olemas), kellele nad on asjaomaseid tooteid tarninud.
4. VKEdest kauplejad säilitavad lõikes 3 osutatud teavet vähemalt viis aastat alates turul kättesaadavaks tegemise kuupäevast ning esitavad taotluse korral selle teabe pädevatele asutustele.
5. VKEdest kauplejad, kes saavad asjakohast uut teavet või saavad teadlikuks sellisest uuest teabest, sealhulgas põhjendatud kahtlustest, mis viitavad, et asjaomase toote puhul, mille nad on turul kättesaadavaks teinud, on risk, et see ei vasta käesoleva määruse nõuetele, teatavad sellest viivitamata selle liikmesriigi pädevatele asutustele, kus nad asjaomase toote turul kättesaadavaks tegid, ning kauplejatele, kellele nad tarnisid asjaomast toodet.
6. Kauplejad, olenemata sellest, kas nad on VKEd või mitte, osutavad pädevatele asutustele igakülgset vajalikku abi, et hõlbustada artiklite 18 ja 19 kohast kontrollimist, sealhulgas juurdepääs ruumidele ja dokumentide ja registre kättesaadavaks tegemine.

Artikkel 6

Volitatud esindaja

1. Ettevõtjad ja kauplejad võivad volitada volitatud esindajat esitama oma nimel artikli 4 lõike 2 kohase hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni. Sellisel juhul jääb ettevõtja või kaupleja vastutavaks selle eest, et asjaomane toode vastaks artiklile 3.
2. Volitatud esindaja esitab taotluse korral pädevatele asutustele volituse koopia ühes liidu ametlikus keeles ja koopia ühes selle liikmesriigi riigikeeles, kus hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni menetletakse, või, kui see ei ole võimalik, inglise keeles.
3. Ettevõtja, kes on füüsiline isik või mikroettevõtja, võib volitada tarneahelas järgmise allpool asuva ettevõtja või kaupleja, kes ei ole füüsiline isik ega mikroettevõtja, tegutsema volitatud esindajana. Selline tarneahelas järgmine allpool asuv ettevõtja või kaupleja ei lase asjaomaseid tooteid turule, ei tee neid seal kättesaadavaks ega ekspordi neid ilma, et ta esitaks kõnealuse ettevõtja nimel artikli 4 lõike 2 kohase hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni. Sellistel juhtudel jääb ettevõtja, kes on füüsiline isik või mikroettevõtja, vastutavaks selle eest, et asjaomane toode vastaks artiklile 3, ning edastab tarneahelas järgmisele allpool asuvale ettevõtjale või kauplejale kogu vajaliku teabe, et kinnitada hoolsuskohustuse täitmist ja riski puudumist või ainult vähese riski olemasolu.

Artikkel 7

Turule laskmine kolmandates riikides asuvate ettevõtjate poolt

Kui asjaomased tooted laseb turule väljaspool liitu asuv füüsiline või juriidiline isik, käsitatakse käesoleva määruse tähenduses ettevõtjana esimest liidus asuvat füüsilist või juriidilist isikut, kes sellised asjaomased tooted turul kättesaadavaks teeb.

Artikkel 8

Hoolsuskohustus

1. Enne asjaomaste toodete turule laskmist või eksportimist peavad ettevõtjad täitma hoolsuskohustust kõigi asjaomaste toodete puhul, mida iga konkreetne tarnija on tarninud.
2. Hoolsuskohustus hõlmab järgmist:
 - a) artiklis 9 sätestatud nõuete täitmiseks vajaliku teabe, andmete ja dokumentide kogumine;
 - b) artiklis 10 osutatud riskihindamismeetmed;

- c) artiklis 11 osutatud riskivähendamismeetmed.

Artikkel 9

Teabele esitatavad nõuded

1. Ettevõtjad koguvad teavet, dokumente ja andmeid, mis näitavad, et asjaomased tooted vastavad artiklile 3. Selleks kogub, korraldab ja säilitab ettevõtja viis aastat alates asjaomaste toodete turule laskmise või eksportimise kuupäevast järgmist iga asjaomase tootega seotud teavet koos tõenditega:

- a) kirjeldus, mis hõlmab asjaomaste toodete kaubanime ja liiki ning selliste asjaomaste toodete puhul, mis sisaldavad või mille valmistamiseks on kasutatud puitu, liigi tavanimetust ja teaduslikku täisnimetust; tootekirjeldus peab hõlmama tootes sisalduvate või selle valmistamiseks kasutatud asjaomaste saaduste või toodete loetelu;
- b) asjaomaste toodete kogus; turule sisenevate või turult väljuvate asjaomaste toodete puhul väljendatakse kogust netomassina kilogrammides ja asjakohasel juhul nõukogu määruse (EMÜ) nr 2658/87 ⁽²⁰⁾ I lisas esitatud täiendavates mõõtühikutes, võttes aluseks harmoneeritud süsteemis osutatud koodi; kõikidel muudel juhtudel väljendatakse kogust netomassina, või kui see on asjakohane, netomahuna või ühikute arvuna; täiendavat mõõtühikut kasutatakse siis, kui see on järjepidevalt määratletud kõigi harmoneeritud süsteemi koodi alla kuuluvate võimalike alamrubriikide puhul, millele on osutatud hoolekohustuse täitmise deklaratsioonis;
- c) tootjariigi ja asjakohasel juhul selle osade tunnusandmed;
- d) kõikide nende maatükkide asukohatuvastus, kus toodeti asjaomased saadused, mida asjaomane toode sisaldab või mida selle valmistamiseks on kasutatud, samuti tootmise kuupäev või ajavahemik; kui asjaomane toode sisaldab või selle valmistamiseks on kasutatud erinevatel maatükkidel toodetud asjaomaseid saadusi, lisatakse kõigi eri maatükkide asukohatuvastus; igasugune raadamine või metsa degradeerumine kõnealustel maatükkidel välistab automaatselt kõigi neilt maatükkidelt pärit asjaomaste saaduste ja toodete turule laskmise, turul kättesaadavaks tegemise või eksportimise; asjaomaste toodete puhul, mis sisaldavad või mille valmistamiseks on kasutatud veiseid, ja selliste asjaomaste toodete puhul, keda on asjaomaste toodetega söödud, osutatakse asukohatuvastuses kõigile ettevõtetele, kus veiseid peeti; kõigi muude I lisas loetletud asjaomaste toodete puhul osutatakse asukohatuvastuses maatükkidele;
- e) iga sellise äriettevõtte või isiku nimi, aadress ja e-posti aadress, kes on neile asjaomaseid tooteid tarninud;
- f) iga sellise äriettevõtte, ettevõtja või kaupleja nimi, aadress ja e-posti aadress, kellele on asjaomaseid tooteid tarnitud;
- g) piisavalt tõendav ja kontrollitav teave selle kohta, et asjaomased tooted on raadamisvabad;
- h) piisavalt tõendav ja kontrollitav teave selle kohta, et asjaomased saadused on toodetud kooskõlas tootjariigi asjakohaste õigusaktidega, sealhulgas mis tahes kokkulepe, mis annab õiguse kasutada vastavat maa-ala asjaomase saaduse tootmiseks.

2. Ettevõtja teeb käesoleva artikli alusel kogutud teabe, dokumendid ja andmed taotluse korral pädevatele asutustele kättesaadavaks.

Artikkel 10

Riskihindamine

1. Ettevõtjad kontrollivad ja analüüsivad artikli 9 kohaselt kogutud teavet ja muid asjakohaseid dokumente. Kõnealuse teabe ja dokumentide põhjal teevad ettevõtjad riskianalüüsi selle kohta, kas on olemas risk, et asjaomased tooted, mis on mõeldud turule laskmiseks või eksportimiseks, on nõuetele mittevastavad. Ettevõtjad ei lase asjaomaseid tooteid turule ega ekspordi neid, välja arvatud juhul, kui riskihindamisest ilmneb, et puudub risk või esineb ainult vähene risk, et asjaomased tooted oleksid nõuetele mittevastavad.

⁽²⁰⁾ Nõukogu 23. juuli 1987. aasta määrus (EMÜ) nr 2658/87 tariifi- ja statistikanomenklatuuri ning ühise tollitariifistiku kohta (EÜT L 256, 7.9.1987, lk 1).

2. Riskihindamises võetakse arvesse eelkõige järgmisi kriteeriume:
- a) riskitaseme määramine asjaomasele tootjariigile või selle osadele kooskõlas artikliga 29;
 - b) metsade olemasolu tootjariigis või selle osades;
 - c) põlisrahvaste olemasolu tootjariigis või selle osades;
 - d) heas usus konsulteerimine ja koostöö põlisrahvastega tootjariigis või selle osades;
 - e) põlisrahvaste selliste igakülgset põhjendatud väidete olemasolu, mis põhinevad objektiivsel ja kontrollitaval teabel asjaomase saaduse tootmiseks kasutatava maa-ala kasutamise või omandiõiguse kohta;
 - f) raadamise või metsa degradeerumise esinemise ulatus tootjariigis või selle osades;
 - g) artikli 9 lõikes 1 osutatud teabe allikas, usaldusväärsus, kehtivus ja lingid muudele kättesaadavatele dokumentidele;
 - h) probleemid tootjariigi või selle osadega, nagu korruptsiooni tase, dokumentide ja andmete võltsimise esinemine, õiguskaitse puudumine, rahvusvaheliste inimõiguste rikkumised, relvakonflikt või ÜRO Julgeolekunõukogu või Euroopa Liidu Nõukogu kehtestatud sanktsioonide olemasolu;
 - i) asjaomase tarneahela keerukus ja asjaomaste toodete töötlemise etapp, eelkõige raskused asjaomaste toodete kokku viimisel maatükiga, kus asjaomased saadused toodeti;
 - j) käesoleva määruse nõuetest kõrvalehoidmise risk või segamise risk tundmatu päritoluga asjaomaste toodetega või selliste asjaomaste toodetega, mis on toodetud piirkonnas, kus on toimunud või toimub raadamine või metsa degradeerumine;
 - k) käesoleva määruse rakendamist toetavate komisjoni eksperdirühmade koosolekute järeldused, mis on avaldatud komisjoni eksperdirühmade registris;
 - l) artikli 31 kohaselt esitatud põhjendatud kahtlused ning teave selle kohta, et ettevõtjad või kauplejad ei ole varasemalt kogu asjaomase tarneahela ulatuses käesolevat määrust järginud;
 - m) teave, mis osutab riskile, et asjaomased tooted on nõuetele mittevastavad;
 - n) käesoleva määruse järgimist käsitlev täiendav teave, mis võib sisaldada teavet, mis on esitatud sertifitseerimisskeemi või muude kolmanda isiku poolt kontrollitud kavade raames, sealhulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001⁽²¹⁾ artikli 30 lõike 5 kohased komisjoni tunnustatud vabatahtlikud kavad, tingimusel et teave vastab käesoleva määruse artiklis 9 sätestatud nõuetele.
3. Puittooteid, mis kuuluvad määruse (EÜ) nr 2173/2005 kohaldamisalasse ja millel on toimiva litsentsimisüsteemi kohane kehtiv FLEGT-litsents, peetakse vastavaks käesoleva määruse artikli 3 punktile b.
4. Ettevõtjad dokumenteerivad riskihindamise, vaatavad selle läbi vähemalt kord aastas ja teevad selle taotluse korral kättesaadavaks pädevatele asutustele. Ettevõtjad peavad suutma tõendada, kuidas kontrolliti kogutud teabe vastavust lõikes 2 sätestatud riskihindamiskriteeriumidele ja kuidas nad määrasid kindlaks riskiastme.

Artikkel 11

Riski vähendamine

1. Välja arvatud juhul, kui artikli 10 kohaselt tehtud riskihindamisest ilmneb, et puudub risk või esineb ainult vähene risk, et asjaomased tooted on nõuetele mittevastavad, rakendab ettevõtja enne asjaomaste toodete turule laskmist või eksportimist riskivähendamistoiminguid ja -meetmeid, mis on piisavad selle saavutamiseks, et risk puuduks või see oleks vähene. Sellised toimingud ja meetmed võivad hõlmata järgmist:
- a) lisateabe, andmete või dokumentide nõudmist;

⁽²¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82).

- b) sõltumatute uuringute või auditite läbi viimist;
- c) muude meetmete võtmist, mis on seotud artiklis 9 sätestatud teabele esitatavate nõuetega.

Sellised toimingud ja meetmed võivad hõlmata ka kõnealuse ettevõtja tarnijate, eelkõige väikepõllumajandustootjate poolse käesoleva määruse järgimise toetamist suutlikkuse suurendamise ja investeeringute kaudu.

2. Ettevõtjad kehtestavad asjaomaste toodete nõuetele mittevastavuse kindlaks tehtud riskide tulemuslikuks vähendamiseks ja juhtimiseks asjakohased ja proportsionaalsed tegevuspõhimõtted, kontrollimeetmed ja toimingud. Kõnealused tegevuspõhimõtted, kontrollimeetmed ja toimingud hõlmavad järgmist:

- a) riskijuhtimistavade mudelid, aruandlus, andmete registreerimine, sisekontroll ja vastavuskontroll, sealhulgas vastavuskontrolli spetsialisti määramine juhtimistasandil mitte-VKEdest ettevõtjate jaoks;
- b) sõltumatu auditeerimisfunktsioon, et kontrollida punktis a osutatud sisekorda, -kontrolle ja -toiminguid kõigi mitte-VKEdest ettevõtjate puhul.

3. Ettevõtjad dokumenteerivad riskivähendamise toiminguid ja meetmeid käsitlevad otsused, vaatavad need läbi vähemalt kord aastas ja teevad taotluse korral kättesaadavaks pädevatele asutustele. Ettevõtjad peavad suutma tõendada, kuidas võeti vastu riskivähendamise toiminguid ja meetmeid käsitlevad otsused.

Artikkel 12

Hoolsuskohustuse täitmise süsteemide kehtestamine ja haldamine, aruandlus ja andmete registreerimine

1. Hoolsuskohustuse täitmiseks vastavalt artiklile 8 kehtestavad ettevõtjad toimingute ja meetmete raamistiku ning ajakohastavad seda raamistikku selle tagamiseks, et nende poolt turule lastavad või eksporditavad asjaomased tooted vastavad artiklile 3 (edaspidi „hoolsuskohustuse täitmise süsteem“).

2. Ettevõtjad vaatavad läbi hoolsuskohustuse täitmise süsteemi vähemalt kord aastas. Kui ettevõtjad saavad teadlikuks uutest arengusuundadest, mis võiksid mõjutada hoolsuskohustuse täitmise süsteemi, ajakohastavad nad hoolsuskohustuse täitmise süsteemi, et võtta arvesse kõnealuseid arengusuundi. Ettevõtjad säilitavad hoolsuskohustuse täitmise süsteemide uuenduste andmeid viis aastat.

3. Ettevõtjad, kes ei kuulu VKEde, sealhulgas mikroettevõtjate, või füüsiliste isikute kategooriasse, avalikustavad igal aastal võimalikult laialatuslikult, sealhulgas internetis, oma aruande hoolsuskohustuse täitmise süsteemi kohta, kirjeldades muu hulgas samme, mida nad on astunud artiklis 8 sätestatud kohustuste täitmiseks. Ettevõtjad, kes kuuluvad ka muude liidu õigusaktide kohaldamisalasse, milles on ette nähtud väärtusahelaga seotud hoolsuskohustuse nõuded, võivad käesoleva lõike kohaste aruandekohustuste täitmiseks lisada nõutava teabe nimetatud liidu õigusaktide kohasesse aruandlusesse.

4. Ilma et see piiraks liidu andmekaitsealaste õigusaktide kohaldamist, sisaldavad lõikes 3 osutatud aruanded asjaomaste saaduste ja toodete kohta järgmist teavet:

- a) artikli 9 lõike 1 punktides a, b ja c osutatud teabe kokkuvõte;
- b) artikli 10 kohaselt tehtud riskihindamise järeldused ja artikli 11 kohaselt võetud meetmed ning riski hindamiseks kogutud ja kasutatud teabe ja tõendite kirjeldus;
- c) põlisrahvaste, kohalike kogukondade ja muude taval põhinevate valdusõiguste omajatega või asjaomaste saaduste ja toodete tootmispiirkonnas tegutsevate kodanikuühiskonna organisatsioonidega konsulteerimise protsessi kirjeldus, kui see on asjakohane.

5. Ettevõtjad säilitavad vähemalt viis aastat kõiki hoolsuskohustuse täitmist käsitlevaid dokumente, näiteks artikli 8 kohaseid registreid, meetmeid ja toiminguid. Taotluse korral teevad nad kõnealused dokumendid kättesaadavaks pädevatele asutustele.

*Artikkel 13***Lihtsustatud hoolsuskohustus**

1. Asjaomaste toodete turule laskmisel või nende eksportimisel ei pea ettevõtjad täitma artiklites 10 ja 11 sätestatud kohustusi, kui pärast asjaomase tarneahela keerukuse ja käesoleva määruse nõuetest kõrvalehoidmise riski või tundmatu päritoluga või suure või standardse riskiga riikidest või nende osadest pärit toodetega segamise riski hindamist, on nad kindlaks teinud, et kõik asjaomased saadused ja tooted on toodetud sellistes riikides või nende osades, mis on artikli 29 kohaselt liigitatud väikese riskiga riikideks või nende osadeks. Sellistel juhtudel teeb ettevõtja pädevale asutusele taotluse korral kättesaadavaks asjakohased dokumendid selle kohta, et käesoleva määruse nõuetest kõrvalehoidmise risk või tundmatu päritoluga või suure või standardse riskiga riikidest või nende osadest pärit toodetega segamise risk on vähene.

2. Olenemata käesoleva artikli lõikest 1, kui ettevõtja saab asjakohast teavet või saab sellisest teabest teadlikuks, sealhulgas käesoleva artikli lõike 1 kohaselt tehtud hindamise käigus ning artikli 31 kohaselt väljendatud põhjendatud kahtluste tõttu, mis osutab riskile, et asjaomased tooted ei vasta käesoleva määruse nõuetele või et käesoleva määruse nõuete täitmisest hoitakse kõrvale, tuleb ettevõtjal täita kõik artiklite 10 ja 11 kohased kohustused ja viivitamata edastada pädevale asutusele igasugune asjakohane teave.

3. Kui pädev asutus saab teadlikuks teabest, mis osutab käesoleva määruse nõuetest kõrvalehoidmise riskile, sealhulgas juhtudel, kui asjaomased saadused või tooted, mis on toodetud standardse või suure riskiga riigis või selle osas, on seejärel töödeldud väikse riskiga riigis või selle osas, kust neid lastakse turule või nad väljuvad turult, võtab pädev asutus viivitamata artikli 17 lõike 1 kohased meetmed ja kui see on vajalik, ajutised meetmed kooskõlas artikliga 23.

*3. PEATÜKK***LIIKMESRIIKIDE JA NENDE PÄDEVATE ASUTUSTE KOHUSTUSED***Artikkel 14***Pädevad asutused**

1. Liikmesriigid määravad ühe või mitu pädevat asutust, kes vastutavad käesolevast määrusest tulenevate kohustuste täitmise eest.

2. Liikmesriigid teatavad hiljemalt 30. detsembriks 2023 komisjonile lõikes 1 osutatud pädevate asutuste nimed, aadressid ja kontaktandmed. Liikmesriigid teatavad komisjonile põhjendamatu viivitusega kõigist muudatustest kõnealuses teabes.

3. Komisjon teeb pädevate asutuste loetelu põhjendamatu viivitusega oma veebisaidil avalikult kättesaadavaks. Komisjon ajakohastab seda loetelu regulaarselt, tuginedes liikmesriikidelt saadud ajakohastatud teabele.

4. Liikmesriigid tagavad, et pädevatel asutustel on piisavad volitused, funktsionaalne sõltumatus ja vahendid käesolevas peatükis sätestatud kohustuste täitmiseks.

*Artikkel 15***Tehniline abi, suunised ja teabevahetus**

1. Ilma et see piiraks ettevõtjate kohustust täita hoolsuskohustust, nagu on sätestatud artiklis 8, võivad liikmesriigid anda ettevõtjatele tehnilist ja muud abi ning suuniseid. Vajaduse korral võib ka komisjon koostöös liikmesriikidega anda ettevõtjatele ja pädevatele asutustele suuniseid. Tehnilise ja muu abi ning suuniste puhul arvestatakse VKEd, sealhulgas mikroettevõtjate, ja füüsiliste isikute olukorda, et hõlbustada käesoleva määruse nõuete täitmist, sealhulgas mis puudutab asjakohastest süsteemidest pärit andmete teisendamist asukohatuvastuseks artiklis 33 osutatud infosüsteemis. Selle puhul võetakse arvesse asjakohaseid kehtivaid ja tulevase liidu õigusakte, milles nähakse ette hoolsuskohustus.

2. Liikmesriigid hõlbustavad asjakohase teabe vahetamist ja levitamist, eelkõige ettevõtjate abistamiseks artiklis 10 sätestatud riskihindamisel, samuti seoses käesoleva määruse rakendamise parimate tavadega.

3. Pädevad asutused ja komisjon seiravad pidevalt asjaomaste toodetega kauplemise struktuuri olulisi muutusi, mis võivad viia käesoleva määruse nõuetest kõrvalehoidmiseni, ning vahetavad sellekohast teavet.

4. Abi antakse viisil, mis ei ohusta pädevate asutuste sõltumatust, juriidilisi kohustusi või vastutust käesoleva määruse täitmise tagamisel.

5. Komisjon võib hõlbustada käesoleva määruse ühtlustatud rakendamist, koostades asjakohased suunised ning edendades piisavat teabevahetust, koordineerimist ja koostööd pädevate asutuste vahel, pädevate asutuste ja tolli vahel ning pädevate asutuste ja komisjoni vahel.

Artikkel 16

Kontrollimise kohustus

1. Pädevad asutused kontrollivad oma territooriumil, kas liidus asuvad ettevõtjad ja kauplejad täidavad käesoleva määruse nõudeid. Pädevad asutused kontrollivad oma territooriumil, kas ettevõtja või kaupleja asjaomased saadused või tooted, mida ta on turule lasknud või kavatseb turule lasta, on turul kättesaadavaks teinud või kavatseb turul kättesaadavaks teha või on eksportinud või kavatseb eksportida, vastavad käesoleva määruse nõuetele.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud kontrollid tehakse kooskõlas artiklitega 18 ja 19.

3. Pädevad asutused kasutavad riskipõhist lähenemisviisi, et määrata tehtavad kontrollid. Riskikriteeriumid määratakse kindlaks käesoleva määruse nõuetele mittevastavuse riskianalüüsi põhjal, võttes eelkõige arvesse asjaomaseid saadusi, tarneahelate keerukust ja pikkust, sealhulgas asjaomaste toodete segamist, ning asjaomase toote töötlemisetappi, seda, kas asjaomased maatükid külgnevad metsaga, riskitaseme määramist riikidele või nende osadele artikli 29 kohaselt, pöörates erilist tähelepanu suure riskiga riikide või nende osade olukorrale, ettevõtjate või kauplejate poolset käesoleva määruse nõuete varasemat mittetäitmist, kõrvalehoidmise riske ning mis tahes muud asjakohast teavet. Riskianalüüs põhineb artiklites 9 ja 10 osutatud teabel ja võib põhineda artiklis 33 osutatud infosüsteemis sisalduval teabel ning seda võivad toetada muud asjakohased allikad, nagu seireandmed, rahvusvahelistelt organisatsioonidelt saadud riskiprofiilid, artikli 31 kohaselt väljendatud põhjendatud kahtlus või komisjoni ekspertgrupi kohtumiste järeldused.

4. Asjakohasel juhul kehtestab komisjon kooskõlas lõikega 3 liidu tasandil soovituslikud riskikriteeriumid, vaatab need korrapäraselt läbi ja ajakohastab neid ning edastab need pädevatele asutustele.

5. Lõikes 1 osutatud kontrollide tegemiseks koostavad pädevad asutused iga-aastased kavad, mis sisaldavad vähemalt järgmist:

a) kooskõlas lõikega 3 kehtestatud riiklikud riskikriteeriumid, et määrata kindlaks, millised kontrollid on vajalikud, mis tuginevad komisjoni kooskõlas lõikega 4 kehtestatud liidu tasandi soovituslikele riskikriteeriumidele, ning hõlmavad süstemaatilistelt riskikriteeriume seoses suure riskiga riikide või nende osadega;

b) kontrollitavate ettevõtjate ja kauplejate valik; kõnealune valik põhineb punktis a osutatud riiklikel riskikriteeriumidel, kasutades muu hulgas artiklis 33 osutatud infosüsteemis sisalduvat teavet ja elektroonilisi andmetöötlusvahendeid; pädevad asutused võivad iga kontrollitava ettevõtja või kaupleja puhul kindlaks määrata konkreetsed hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonid, mida tuleb kontrollida.

6. Kavade iga-aastane läbivaatamine pädevate asutuste poolt tugineb süstemaatilistelt kontrollide tulemustele ja lõikes 5 osutatud kavade rakendamisel saadud kogemustele, et suurendada nende tulemuslikkust.

7. Pädevad asutused edastavad oma kontrollikavad ja nende ajakohastatud versioonid teistele pädevatele asutustele ja komisjonile. Pädevad asutused vahetavad teavet lõikes 5 osutatud riskikriteeriumide väljatöötamise ja kohaldamise kohta ning koordineerivad seda teiste liikmesriikide pädevate asutuste ja komisjoniga, et parandada käesoleva määruse täitmise tagamise tulemuslikkust.

8. Iga liikmesriik tagab, et tema pädevate asutuste käesoleva artikli lõike 1 kohaselt tehtavad iga-aastased kontrollid hõlmavad vähemalt 3 % ettevõtjatest, kes lasevad turule, teevad turul kättesaadavaks või ekspordivad asjaomaseid tooteid, mis sisaldavad või mille valmistamiseks on kasutatud asjaomaseid saadusi, mis on toodetud sellises tootjariigis või selle osades, mis on artikli 29 kohaselt standardse riskiga.

9. Iga liikmesriik tagab, et tema pädevate asutuste käesoleva artikli lõike 1 kohaselt tehtavad iga-aastased kontrollid hõlmavad vähemalt 9 % ettevõtjatest, kes lasevad turule, teevad turul kättesaadavaks või ekspordivad asjaomaseid tooteid, mis sisaldavad või mille valmistamiseks on kasutatud asjaomaseid saadusi, ning 9 % kõigi selliste asjaomaste toodete kogusest, mis sisaldavad või mille valmistamiseks on kasutatud asjaomaseid saadusi, mis on toodetud sellises riigis või selle osades, mis on artikli 29 kohaselt suure riskiga.

10. Iga liikmesriik tagab, et tema pädevate asutuste käesoleva artikli lõike 1 kohaselt tehtavad iga-aastased kontrollid hõlmavad vähemalt 1 % ettevõtjatest, kes lasevad turule, teevad turul kättesaadavaks või ekspordivad asjaomaseid tooteid, mis sisaldavad või mille valmistamiseks on kasutatud asjaomaseid saadusi, mis on toodetud sellises riigis või selle osades, mis on artikli 29 kohaselt väikese riskiga.

11. Pädevate asutuste tehtavate kontrollide kvantifitseeritud eesmärgid tuleb täita iga asjaomase saaduse puhul eraldi. Kvantifitseeritud eesmärgid arvutatakse nende ettevõtjate koguarvu alusel, kes lasid eelneval aastal turule, tegid turul kättesaadavaks või ekspordisid asjaomaseid tooteid, ning asjakohasel juhul koguse alusel. Ettevõtjad loetakse kontrollituks, kui pädev asutus on kontrollinud artikli 18 lõike 1 punktides a ja b osutatud elemente.

12. Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 5 kohaselt eelnevalt kavandatud kontrolle, teevad pädevad asutused käesoleva artikli lõikes 1 osutatud kontrolle, kui nad saavad asjakohast teavet või saavad teadlikuks sellisest teabest, mis puudutab käesoleva määruse nõuetele mittevastavuse juhtu, sealhulgas kui see tugineb kolmandate isikute poolt artikli 31 kohaselt esitatud põhjendatud kahtlustele.

13. Kontrolle tehakse ettevõtjat või kauplejat ette hoiatamata, välja arvatud juhul, kui ettevõtja või kaupleja eelnev teavitamine on tulemusliku kontrollimise tagamiseks vajalik.

14. Pädevad asutused peavad kontrollide registrit, milles on eldkõige märgitud kontrollide laad ja tulemused ning nõuetele mittevastavuse korral võetud meetmed. Kõikide kontrollide registriandmeid säilitatakse vähemalt kümme aastat.

15. Käesoleva määruse alusel tehtud kontrollide registriandmeid ning tulemuste aruandeid käsitatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/4/EÜ⁽²²⁾ kohase keskkonnateabena ja need tehakse taotluse korral kättesaadavaks.

Artikkel 17

Asjaomased tooted, mille puhul on vaja viivitamata võtta meetmeid

1. Pädevad asutused teevad kindlaks olukorrad, kus asjaomaste toodete puhul esineb selline artiklile 3 mittevastavuse suur risk, et pädevad asutused peavad võtma viivitamata meetmeid enne asjaomaste toodete turule laskmist, turul kättesaadavaks tegemist või ekspordimist. Pädevad asutused registreerivad sellised kindlaks tehtud olukorrad artiklis 33 osutatud infosüsteemis.

2. Kui pädevad asutused on teinud kindlaks käesoleva artikli lõikes 1 osutatud olukorrad, sealhulgas juhul, kui ettevõtja esitab selliste asjaomaste toodete hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni, teeb artiklis 33 osutatud infosüsteem kindlaks artiklile 3 mittevastavuse suure riski ning teavitab pädevaid asutusi, kes:

a) võtavad viivitamata artikli 23 kohaseid ajutisi meetmeid, et peatada kõnealuste asjaomaste toodete turule laskmine või liidu turul kättesaadavaks tegemine, või

b) kui artikli 28 lõikes 1 osutatud elektrooniline liides on kasutusele võetud, nõuavad turule sisenevate või turult väljuvate asjaomaste toodete puhul tolliasutustelt selliste asjaomaste toodete vabasse ringlusse lubamise või ekspordi peatamist artikli 26 lõike 7 kohaselt.

3. Käesoleva artikli lõikes 2 osutatud peatamine lõpeb kolme tööpäeva või kiiresti riknevate asjaomaste toodete puhul 72 tunni jooksul alates hetkest, mil artiklis 33 osutatud infosüsteemis tehakse kindlaks nõuetele mittevastavuse suur risk. Kui pädevad asutused leiavad kõnealuse ajavahemiku jooksul tehtud kontrollide tulemuste põhjal, et nad vajavad lisaaega, et teha kindlaks, kas asjaomased tooted vastavad artiklile 3, pikendavad nad peatamise ajavahemikku kolme tööpäeva pikkuste täiendavate ajavahemike võrra, võttes ajutisi lisameetmeid artikli 23 alusel või teatades tollile vajadusest jätkata asjaomaste toodete sisenevate või turult väljuvate toodete puhul peatamist artikli 26 lõike 7 alusel.

⁽²²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2003. aasta direktiiv 2003/4/EÜ keskkonnateabele avaliku juurdepääsu ja nõukogu direktiivi 90/313/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 41, 14.2.2003, lk 26).

*Artikkel 18***Ettevõtjate ja mitte-VKEdest kauplejate kontrollimine**

1. Ettevõtjate ja mitte-VKEdest kauplejate kontrollimine hõlmab järgmist:
 - a) hoolsuskohustuse täitmise süsteemi, sealhulgas riskihindamise ja riskivähendamistoimingute ning selliste dokumentide ja andmete kontrollimine, mis tõendavad hoolsuskohustuse täitmise süsteemi korralikku toimimist;
 - b) selliste dokumentide ja andmete kontrollimine, mis näitavad, et konkreetne asjaomane toode, mille ettevõtja on turule lasknud või mida ta kavatseb turule lasta või mida ta kavatseb eksportida, või mille mitte-VKEst kaupleja on teinud turul kättesaadavaks või kavatseb teha turul kättesaadavaks, vastab käesoleva määruse nõuetele, sealhulgas kohasel juhul riskivähendamismeetmete kaudu, ning asjaomaste hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonide kontrollimine.
2. Ettevõtjate ja mitte-VKEdest kauplejate kontrollimine võib kohasel juhul, eelkõige kui lõikes 1 osutatud kontrollid on tekitanud küsimusi, hõlmata ka järgmist:
 - a) asjaomaste saaduste või toodete kohapealne kontrollimine, et teha kindlaks nende vastavus hoolsuskohustuse täitmiseks kasutatud dokumentidele;
 - b) artikli 24 kohaselt võetud parandusmeetmete kontrollimine;
 - c) kõik asjakohased tehnilised ja teaduslikud vahendid, sealhulgas anatoomiline, keemiline või DNA analüüs, et määrata kindlaks liik või asjaomase saaduse või toote täpne tootmiskoht;
 - d) kõik asjakohased tehnilised ja teaduslikud vahendid, et teha kindlaks, kas asjaomased tooted on raadamisvabad, sealhulgas Maa jälgimise andmed, näiteks Copernicuse programmi ja vahendite andmed või muudest avalikult või eraviisiliselt kättesaadavatest asjakohastest allikatest pärinevad andmed, ning
 - e) pistelised kontrollid, sealhulgas kohapealsed auditid, muu hulgas vajaduse korral kolmandates riikides, tingimusel et need kolmandad riigid on sellega nõus, kõnealuste kolmandate riikide haldusasutustega tehtava koostöö kaudu.

*Artikkel 19***VKEdest kauplejate kontrollimine**

1. VKEdest kauplejate kontrollimine hõlmab selliste dokumentide ja andmete kontrollimist, mis tõendavad artikli 5 lõigete 2, 3 ja 4 järgimist.
2. VKEdest kauplejate kontrollimine võib kohasel juhul, eelkõige siis, kui lõikes 1 osutatud kontrollid on tekitanud küsimusi, hõlmata ka pistelisi kontrole, sealhulgas kohapealseid auditeid.

*Artikkel 20***Kulude sissenõudmine pädevate asutuste poolt**

1. Liikmesriigid võivad lubada oma pädevatel asutustel nõuda ettevõtjatelt või kauplejatelt sisse kõik kulud, mis neil asutustel on seoses nõuetele mittevastavusega tekkinud.
2. Lõikes 1 osutatud kulud võivad hõlmata analüüside, ladustamise ja meetmete kulusid seoses selliste asjaomaste toodetega, mille puhul on leitud, et tegemist on nõuetele mittevastavate toodetega ja mille puhul tuleb enne asjaomaste saaduste vabasse ringlusse lubamist, turule laskmist või nende eksportimist võtta parandusmeetmeid.

*Artikkel 21***Koostöö ja teabevahetus**

1. Pädevad asutused teevad koostööd omavahel, oma liikmesriigi tolliasutustega, teiste liikmesriikide pädevate asutuste ja tolliasutustega, komisjoni ja vajaduse korral kolmandate riikide haldusasutustega, sealhulgas kohapealsete auditite läbiviimiseks, et tagada käesoleva määruse nõuete täitmine.
2. Pädevad asutused kehtestavad komisjoniga halduskokkulepped, mis käsitlevad uurimistega seotud teabe edastamist ja uurimiste läbiviimist.

3. Pädevad asutused vahetavad käesoleva määruse täitmise tagamiseks vajalikku teavet, sealhulgas artiklis 33 osutatud infosüsteemi kaudu. See hõlmab juurdepääsu andmist teabele, mis käsitleb ettevõtjaid ja kauplejaid, sealhulgas hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioone ning tehtud kontrollide laadi ja tulemusi, ning selle teabe vahetamist teiste liikmesriikide pädevate asutustega, et hõlbustada käesoleva määruse täitmise tagamist.

4. Pädevad asutused hoiatavad viivitamata teiste liikmesriikide pädevaid asutusi ja komisjoni, kui nad avastavad võimalikke käesoleva määruse nõuetele mittevastavusi ja olulisi puudusi, mis võivad mõjutada rohkem kui ühte liikmesriiki. Pädevad asutused teatavad eelkõige teiste liikmesriikide pädevatele asutustele, kui nad avastavad turul asjaomase toote, mida nad peavad nõuetele mittevastavaks, et sellise toote saaks kõigis liikmesriikides turult kõrvaldada või tagasi võtta.

5. Pädeva asutuse taotluse korral esitavad liikmesriigid talle käesoleva määruse täitmise tagamiseks vajaliku teabe.

Artikkel 22

Aruandlus

1. Iga aasta 30. aprilliks teevad liikmesriigid üldsusele ja komisjonile kättesaadavaks teabe käesoleva määruse kohaldamise kohta eelneval kalendriaastal. Kõnealune teave hõlmab järgmist:

- a) kontrollikavad ja kontrollikavade aluseks olevad riskikriteeriumid;
- b) ettevõtjate, mitte-VKEdest kauplejate ja muude kauplejate suhtes tehtud kontrollide arv ja tulemused võrreldes ettevõtjate, mitte-VKEdest kauplejate ja muude kauplejate koguarvuga, sealhulgas tuvastatud nõuetele mittevastavuse liigid;
- c) asjaomaste toodete kogus, mida on võrreldud turule lastud ja eksporditud asjaomaste toodete üldkogusega ja tootjariigiga; turule sisenevate või turult väljuvate asjaomaste toodete puhul väljendatakse kogust netomassina kilogrammides ja asjakohasel juhul nõukogu määruse (EMÜ) nr 2658/87 I lisas esitatud täiendavates mõõtühikutes, võttes aluseks harmoneeritud süsteemis osutatud koodi; kõikidel muudel juhtudel väljendatakse kogust netomassina, või kui see on asjakohane, netomahuna või ühikute arvuna; täiendavat mõõtühikut kasutatakse siis, kui see on järjepidevalt määratletud kõigi harmoneeritud süsteemi koodi alla kuuluvate võimalike alamrubriikide puhul, millele on osutatud hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonis;
- d) nõuetele mittevastavuse korral artikli 24 kohaselt võetud parandusmeetmed ja artikli 25 kohaselt määratud karistused;
- e) artikli 16 lõike 13 kohaselt ette hoiatades tehtud kontrollide protsent, mille kasutamist peavad pädevad asutused oma kontrolliaruannetes põhjendada.

2. Iga aasta 30. oktoobriks teevad komisjoni talitused üldsusele kättesaadavaks käesoleva määruse kohaldamist käsitleva kogu liitu hõlmava ülevaate, mis põhineb liikmesriikide poolt lõike 1 kohaselt esitatud andmetel.

Artikkel 23

Ajutised meetmed

Liikmesriigid näevad pädevatele asutustele ette võimaluse võtta viivitamata ajutisi meetmeid, sealhulgas asjaomaste saaduste või toodete konfiskeerimine või asjaomaste toodete või saaduste turule laskmise, turul kättesaadavaks tegemise või eksportimise peatamine, kui on avastatud võimalik käesoleva määruse nõuetele mittevastavus, järgmistel alustel:

- a) kas tõendite või muu asjakohase teabe, sealhulgas artikli 21 kohaselt vahetatud teabe või artikli 31 kohaselt väljendatud põhjendatud kahtluse kontrollimine;
- b) artiklites 18 ja 19 osutatud kontrollimine;

c) riskide kindlaks tegemine artiklis 33 osutatud infosüsteemis.

Vajaduse korral teatavad liikmesriigid komisjonile ja teiste liikmesriikide pädevatele asutustele viivitamata sellistest meetmetest.

Artikkel 24

Nõuete mittevastavuse korral võetavad parandusmeetmed

1. Kui pädevad asutused teevad kindlaks, et ettevõtja või kaupleja on ei ole täitnud käesoleva määruse nõudeid või et asjaomane toode, mis on turule lastud või turul kättesaadavaks tehtud või eksporditud, on nõuetele mittevastav, nõuavad nad viivitamata, et kõnealune ettevõtja või kaupleja võtaks sobivaid ja proportsionaalseid parandusmeetmeid, et lõpetada mittevastavus kindlaks määratud mõistliku ajavahemiku jooksul, ilma et see piiraks artikli 25 kohaldamist.

2. Lõike 1 kohaldamisel hõlmab ettevõtjalt või kauplejalt nõutav parandusmeede vastavalt kohaldatavusele vähemalt ühte järgmistest:

a) mis tahes formaalse mittevastavuse, eelkõige 2. peatüki nõuetele mittevastavuse kõrvaldamine;

b) asjaomase toote turule laskmise, turul kättesaadavaks tegemise või eksportimise takistamine;

c) asjaomase toote viivitamatu turult kõrvaldamine või tagasivõtmine;

d) asjaomase toote annetamine heategevuslikul või avaliku huvi eesmärgil või kui see ei ole võimalik, siis selle kõrvaldamine kooskõlas liidu jäätmeäitlusõigusega.

3. Olenemata lõike 2 kohaselt võetud parandusmeetmetest, kõrvaldab ettevõtja või kaupleja hoolsuskohustuse täitmise süsteemi puudused, et vältida käesoleva määruse nõuetele edasise mittevastavuse riski.

4. Kui ettevõtja või kaupleja jätab lõikes 2 osutatud parandusmeetmed võtmata pädeva asutuse poolt lõike 1 kohaselt kindlaks määratud ajavahemiku jooksul või kui lõikes 1 osutatud nõuetele mittevastavus püsib, tagavad pädevad asutused selle ajavahemiku möödumisel vajalike lõikes 2 osutatud parandusmeetmete kohaldamise kõigi vahenditega, mis on asjaomase liikmesriigi õiguse kohaselt neile kättesaadavad.

Artikkel 25

Karistused

1. Ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2008/99/EÜ ⁽²³⁾ tulenevaid liikmesriikide kohustusi, kehtestavad liikmesriigid karistusnormid, mida kohaldatakse, kui ettevõtjad ja kauplejad rikuvad käesolevat määrust, ning võtavad kõik vajalikud meetmed nende rakendamise tagamiseks. Liikmesriigid teatavad kõnealustest normidest ja meetmetest komisjonile ja teatavad komisjonile viivitamata kõigist nende hilisematest muudatustest.

2. Lõikes 1 ette nähtud karistused peavad olema mõjusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. Kõnealused karistused hõlmavad järgmist:

a) trahvid, mille suurus on proportsionaalne tekitatud keskkonnakahju ning asjaomaste saaduste või toodete väärtusega, arvutades kõnealuste trahvide suuruse nii, et oleks tulemuslikult tagatud, et vastutavad isikud jäävad toime pandud rikkumistega saadud majanduslikust kasust ilma, ning suurendades korduvate rikkumiste korral trahve järk-järgult. Juriidilise isiku puhul kehtestatakse sellise trahvi maksimumsummaks vähemalt 4 % ettevõtja või kaupleja aastasest kogukäibest liidus trahviotsusele eelnenud majandusaastal, mis arvutatakse vastavalt ettevõtjate aastakäibe arvutamisele, nagu on sätestatud nõukogu määruse (EÜ) nr 139/2004 ⁽²⁴⁾ artikli 5 lõikes 1, ning trahvisummat suurendatakse vajaduse korral nii, et see ületaks saadud võimalikku majanduslikku kasu;

b) asjaomaste toodete konfiskeerimine ettevõtjalt ja/või kauplejalt;

c) ettevõtja ja/või kaupleja asjaomaste toodetega tehtud tehingust saadud tulu konfiskeerimine;

⁽²³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiiv 2008/99/EÜ keskkonna kaitsmise kohta kriminaalõiguse kaudu (ELT L 328, 6.12.2008, lk 28).

⁽²⁴⁾ Nõukogu 20. jaanuari 2004. aasta määrus (EÜ) nr 139/2004 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (EÜ ühine-määrus) (ELT L 24, 29.1.2004, lk 1).

- d) kuni 12 kuuks ajutine kõrvalejätmine riigihankemenetlustest ja juurdepääsust avaliku sektori rahastamisele, sealhulgas hankemenetlustele, toetustele ja kontsessioonidele;
- e) asjaomaste saaduste ja toodete turule laskmise või turul kättesaadavaks tegemise või eksportimise ajutine keeld tõsise rikkumise või korduvate rikkumiste korral;
- f) artiklis 13 sätestatud lihtsustatud hoolsuskohustuse täitmise keeld tõsise rikkumise või korduvate rikkumiste korral.

3. Liikmesriigid teavitavad komisjoni juriidiliste isikute suhtes käesoleva määruse rikkumise korral tehtud lõplikust otsusest ja neile määratud karistustest 30 päeva jooksul kohtuotsuse jõustumise kuupäevast, võttes arvesse asjakohaseid andmekaitseenorme. Komisjon avaldab oma veebisaidil selliste otsuste loetelu, mis hõlmab järgmisi elemente:

- a) juriidilise isiku nimi;
- b) kohtuotsuse jõustumise kuupäev;
- c) kokkuvõtte tegevustest, mille puhul leiti, et juriidiline isik on rikkunud käesolevat määrust, ning
- d) määratud karistuse laad ja rahalise karistuse korral summa.

4. PEATÜKK

TEGEVUSKORD LIIDU TURULE SISENEVATE VÕI TURULT VÄLJUUVATE ASJAOMASTE TOODETE JAOKS

Artikkel 26

Kontrollimine

1. Asjaomaste toodete suhtes, mis suunatakse vabasse ringlusse lubamise või ekspordi tolliprotseduurile, kohaldatakse käesolevas peatükis sätestatud kontrolle ja meetmeid. Käesoleva peatüki kohaldamine ei piira käesoleva määruse muude sätete ega kaupade vabasse ringlusse lubamist või ekspordi reguleerivate muude liidu õigusaktide, eelkõige määruse (EL) nr 952/2013 ning selle artiklite 46, 47, 134 ja 267 kohaldamist. Määruse (EL) 2019/1020 VII peatükki ei kohaldata siiski turule sisenevate asjaomaste toodete kontrolli suhtes niivõrd, kui võrd see on seotud käesoleva määruse kohaldamise ja täitmise tagamisega.

2. Pädevad asutused vastutavad liidu turule siseneva või turult väljuva asjaomase toote puhul käesoleva määruse üldise täitmise tagamise eest. Eelkõige on pädevad asutused kooskõlas artikliga 16 vastutavad tehtavate kontrollide kindlaksmääramise eest, kasutades riskipõhist lähenemisviisi, ja tehes artiklis 16 osutatud kontrolle, selle kindlakstegevise eest, kas asjaomane toode vastab artiklile 3. Pädevad asutused täidavad kõnealuseid kohustusi kooskõlas 3. peatüki asjakohaste sätetega.

3. Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 2 kohaldamist, kontrollib toll kooskõlas määruse (EL) nr 952/2013 artiklitega 46 ja 48 tollideklaratsioone, mis on esitatud seoses turule sisenevate või turult väljuvate asjaomaste toodetega. Sellised kontrollid põhinevad peamiselt riskianalüüsil, nagu on sätestatud määruse (EL) nr 952/2013 artikli 46 lõikes 2.

4. Hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni viitenumber tehakse tolliasutustele kättesaadavaks enne turule siseneva või turult väljuva asjaomase toote vabasse ringlusse lubamist või ekspordi. Selleks teeb asjaomase toote vabasse ringlusse lubamise või ekspordi tollideklaratsiooni esitav isik tolliasutustele kättesaadavaks sellisele asjaomasele tootele artiklis 33 osutatud infosüsteemi määratud hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni viitenumbri, välja arvatud juhul, kui hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioon tehakse kättesaadavaks artikli 28 lõikes 2 osutatud elektroonilise liidese kaudu.

5. Selleks et võtta arvesse käesoleva määruse järgimist loa andmisel asjaomase toote vabasse ringlusse lubamiseks või eksportimiseks:

- a) ei kohaldata kuni artikli 28 lõikes 1 osutatud elektroonilise liidese kasutuselevõtmiseni käesoleva artikli lõikeid 6–9 ning tolliasutused vahetavad teavet ja teevad koostööd pädevate asutustega vastavalt artiklile 27 ning võtavad vajaduse korral sellist teabevahetust ja koostööd arvesse loa andmisel asjaomaste toodete vabasse ringlusse lubamiseks või eksportimiseks;
- b) kui artikli 28 lõikes 1 osutatud elektrooniline liides on kasutusele võetud, kohaldatakse käesoleva artikli lõikeid 6–9 ning käesoleva artikli lõigete 6–9 kohased teated ja taotlused esitatakse kõnealuse elektroonilise liidese kaudu.

6. Turule siseneva või turult väljuva asjaomase toote vabasse ringlusse lubamise või ekspordi tollideklaratsiooni kontrollimisel vaatab toll artikli 28 lõikes 1 osutatud elektroonilist liidest kasutades staatust, mille pädevad asutused on vastavale hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonile artiklis 33 osutatud infosüsteemis määranud.

7. Kui käesoleva artikli lõikes 6 osutatud staatus näitab, et turule siseneva või turult väljuva asjaomase toote puhul on artikli 17 lõike 2 kohaselt kindlaks tehtud, et enne kõnealuse toote turule laskmist või seal kättesaadavaks tegemist või eksportimist tuleb seda kontrollida, peatab toll asjaomase toote vabasse ringlusse lubamise või ekspordi.

8. Kui kõik muud liidu või liikmesriigi õiguse kohased vabasse ringlusse lubamise või ekspordiga seotud nõuded ja formaalsused on täidetud, annavad tolliasutused asjaomase turule siseneva või turult väljuva toote vabasse ringlusse lubamise või eksportimise loa järgmistel juhtudel:

- a) käesoleva artikli lõikes 6 osutatud staatus ei näita, et artikli 17 lõike 2 kohaselt tuleb asjaomast toodet enne turule laskmist või turul kättesaadavaks tegemist või eksportimist kontrollida;
 - b) kui vabasse ringlusse lubamine või eksport on käesoleva artikli lõike 7 kohaselt peatatud ja pädevad asutused ei ole taotlenud peatamise jätkamist kooskõlas artikli 17 lõikega 3;
 - c) kui vabasse ringlusse lubamine või eksport on lõike 7 kohaselt peatatud ja pädevad asutused on teatanud tolliasutustele, et asjaomaste toodete vabasse ringlusse lubamise või ekspordi peatamise võib lõpetada.
9. Kui pädevad asutused jõuavad järeldusele, et turule sisenev või turult väljuv asjaomane toode on nõuetele mittevastav, teatavad nad sellest tollile ning toll ei anna luba asjaomase toote vabasse ringlusse lubamiseks või ekspordiks.
10. Vabasse ringlusse lubamist või eksporti ei saa käsitada tõendina liidu õiguse, eeskätt käesoleva määruse järgimise kohta.

Artikkel 27

Asutustevaheline koostöö ja teabevahetus

1. Et võimaldada artikli 16 lõikes 5 osutatud riskipõhist lähenemisviisi turule sisenevate või turult väljuvate asjaomaste toodete suhtes ning tagada, et kontrollid on tulemuslikud ja tehtud kooskõlas käesoleva määrusega, teevad komisjon, pädevad asutused ja tolliasutused tihedat koostööd ja vahetavad teavet.
2. Tolliasutused ja pädevad asutused teevad koostööd kooskõlas määruse (EL) nr 952/2013 artikli 47 lõikega 2 ja vahetavad teavet, mis on vajalik nende käesoleva määruse kohaste ülesannete täitmiseks, sealhulgas elektrooniliste vahendite kaudu.
3. Tolliasutused võivad anda kooskõlas määruse (EL) nr 952/2013 artikli 12 lõikega 1 konfidentsiaalset teavet, mille tolliasutused on saanud oma ülesannete täitmise käigus või mis on tolliasutustele esitatud konfidentsiaalselt, selle liikmesriigi pädevale asutusele, kus ettevõtja, kaupleja või volitatud esindaja asub.
4. Kui pädevad asutused on saanud teavet kooskõlas käesoleva artikliga, võivad kõnealused pädevad asutused anda nimetatud teavet teiste liikmesriikide pädevatele asutustele kooskõlas artikli 21 lõikega 3.
5. Teavet riskide kohta vahetatakse järgmiselt:
 - a) tolliasutuste vahel vastavalt määruse (EL) nr 952/2013 artikli 46 lõikele 5;
 - b) tolliasutuste ja komisjoni vahel vastavalt määruse (EL) nr 952/2013 artikli 47 lõikele 2;
 - c) tolliasutuste ja pädevate asutuste vahel, sealhulgas teiste liikmesriikide pädevate asutuste vahel vastavalt määruse (EL) nr 952/2013 artikli 47 lõikele 2.

Artikkel 28

Elektrooniline liides

1. Komisjon töötab välja Euroopa Liidu ja nõukogu määrusega (EL) 2022/2399 ⁽²⁵⁾ loodud Euroopa Liidu tollivaldkonna ühtsel teeninduskeskkonnal põhineva elektroonilise liidese, mis võimaldab edastada andmeid, eelkõige käesoleva määruse artikli 26 lõigetes 6–9 osutatud teateid ja taotlusi liikmesriikide tollisüsteemide ja käesoleva määruse artiklis 33 osutatud infosüsteemi vahel. Kõnealune elektrooniline liides võetakse kasutusele hiljemalt 30. juuniks 2028.

2. Komisjon töötab kooskõlas määruse (EL) 2022/2399 artikliga 12 välja elektroonilise liidese, mis võimaldab:

a) ettevõtjatel ja kauplejatel täita käesoleva määruse artikli 4 kohast kohustust esitada asjaomase kauba või toote hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioon, tehes see kättesaadavaks riikliku tollivaldkonna ühtse teeninduskeskkonna kaudu, millele on osutatud määruse (EL) 2022/2399 artiklis 8, ja saada pädevatelt asutustelt selle kohta tagasisidet ning

b) edastada kõnealuse hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni käesoleva määruse artiklis 33 osutatud infosüsteemi.

3. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, milles täpsustatakse käesoleva artikli lõigete 1 ja 2 rakendamise üksikasju ning eelkõige määratakse kindlaks käesoleva artikli lõigete 1 ja 2 kohaselt edastatavad andmed, sealhulgas nende vorming. Rakendusaktiga selgitatakse ka seda, kuidas antakse asjaomasele tolliasutusele käesoleva artikli lõikes 1 osutatud elektroonilise liidese kaudu viivitamata ja automaatselt teada kõigist muudatustest staatuses, mille pädevad asutused on hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonidele artiklis 33 osutatud infosüsteemis määranud. Rakendusaktidega võidakse kindlaks määrata ka see, et teatavad konkreetset andmed, mis on hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonis kättesaadavad ja vajalikud tolli tegevuseks, sealhulgas järelevalveks ning kelmuse- ja pettusevastaseks võitluseks, edastatakse liidu ja liikmesriikide tollisüsteemidesse ja registreeritakse seal. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 36 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

5. PEATÜKK

RIIKIDE VÕRDLUSSÜSTEEM JA KOOSTÖÖ KOLMANDATE RIIKIDEGA

Artikkel 29

Riikide hindamine

1. Käesoleva määrusega kehtestatakse kolmeastmeline süsteem riikide või nende osade hindamiseks. Selleks liigitatakse liikmesriigid, kolmandad riigid või nende osad ühte järgmistest riskikategooriatest:

a) „suure riskiga“ – riigid või nende osad, mille puhul lõikes 3 osutatud hindamise tulemusel tehakse kindlaks, et nendes riikides või nende osades on suur risk toota asjaomaseid saadusi, mille puhul asjaomased tooted ei vasta artikli 3 punktile a;

b) „väikese riskiga“ – riigid või nende osad, mille puhul lõikes 3 osutatud hindamise tulemusel jõutakse järeldusele, et on olemas piisav kindlus selle kohta, et sellistes riikides või nende osades on asjaomaste saaduste tootmise juhud, mille puhul asjaomased tooted ei vasta artikli 3 punktile a, erandlikud;

c) „standardse riskiga“ – riigid või nende osad, mis ei kuulu suure ega väikese riski kategooriasse.

2. 29. juunil 2023 määratakse kõigile riikidele standardne riskitase. Komisjon liigitab riigid või nende osad, mille riskitase on väike või suur vastavalt lõikele 1. Väikese või suure riskiga riikide või nende osade loetelu avaldatakse rakendusaktidega, mis võetakse vastu kooskõlas artikli 36 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega, hiljemalt 30. detsembriks 2024. Loetelu vaadatakse läbi ja asjakohasel juhul ajakohastatakse seda nii sageli kui vaja, võttes arvesse uusi tõendeid.

⁽²⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. novembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2399, millega luuakse Euroopa Liidu tollivaldkonna ühtne teeninduskeskkond ja muudetakse määrust (EL) nr 952/2013 (ELT L 317, 9.12.2022, lk 1).

3. Väikese ja suure riskiga riikide või nende osade liigitamine lõike 1 kohaselt põhineb komisjoni objektiivsel ja läbipaistval hinnangul, võttes arvesse uusimaid teaduslikke tõendeid ja rahvusvaheliselt tunnustatud allikaid. Liigitamine põhineb peamiselt järgmistel hindamiskriteeriumidel:

- a) raadamise ja metsade degradeerumise määr;
- b) põllumajandusmaa laienemise määr asjaomaste saaduste puhul;
- c) asjaomaste saaduste ja asjaomaste toodete tootmissuundumused.

4. Lõikes 3 osutatud hindamisel võidakse võtta arvesse ka järgmist:

- a) asjaomase riigi ning asjaomaste piirkondlike ametiasutuste, ettevõtjate, valitsusväliste organisatsioonide ja kolmandate isikute, sealhulgas põlisrahvaste, kohalike kogukondade ja kodanikuühiskonna organisatsioonide esitatud teave, mis käsitleb seda, kas riiklikult kindlaksmääratud panus ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni tegelikult hõlmab põllumajandusest, metsandusest ja maakasutusest tulenevat heidet ja selle sidumist;
- b) asjaomase riigi ja liidu ja/või selle liikmesriikide vahelised lepingud ja muud instrumendid, milles käsitletakse raadamist ja metsade degradeerumist ning lihtsustatakse asjaomaste saaduste ja toodete vastavust artiklile 3 ja nende nõuete tulemuslikku rakendamist;
- c) kas asjaomane riik on kehtestanud riiklikud või piirkondlikud õigusaktid, sealhulgas kooskõlas Pariisi kokkuleppe artikliga 5, ning võtab täitmise tagamiseks tulemuslikke meetmeid, mille eesmärk on vältida raadamise ja metsade degradeerumise vastu ning vältida ja karistada raadamist ja metsade degradeerumist põhjustavaid tegevusi, ning eelkõige seda, kas asjaomane riik kohaldab raadamisest või metsade degradeerumisest saadavast kasust ilmajätmiseks piisavalt karme karistusi;
- d) kas asjaomane riik teeb asjakohased andmed läbipaistval viisil kättesaadavaks ning asjakohasel juhul inimõigusi ning põlisrahvaste, kohalike kogukondade ja muude taval põhinevate valdusõiguste omajate õigusi kaitsvate seaduste olemasolu, järgimine või tegelik täitmise tagamine;
- e) ÜRO Julgeolekunõukogu või Euroopa Liidu Nõukogu kehtestatud sanktsioonid asjaomaste saaduste ja toodete impordi või ekspordi suhtes.

5. Komisjon peab asjakohast dialoogi kõikide riikidega, kes on suure riskiga riigid või on suure riskiga riigiks liigitamise ohus, et alandada nende riskitaset.

6. Ilma et see piiraks lõike 5 kohaldamist, teatab komisjon asjaomastele riikidele ametlikult, kui kavatseb kõnealust riiki või selle osa ümber liigitada teise riskikategooriasse, ja palub neil sellega seoses esitada kasulikuks peetavat teavet. Komisjon teavitab sellisest kavatsusest ka pädevaid asutusi.

Komisjoni teade sisaldab järgmist teavet:

- a) riigi või selle osade riskikategooria muutmise kavatsuse põhjus või põhjused;
- b) üleskutse komisjonile kirjalikult vastata seoses kavatsusega muuta riigi või selle osade riskikategooriat;
- c) suure või väikese riskiga riigiks liigitamise tagajärjed.

7. Komisjon annab asjaomastele riikidele piisavalt aega, et vastata teatele. Kui teade on seotud komisjoni kavatsusega kõnealune riik või selle osa ümber liigitada suurema riskiga kategooriasse, võib asjaomane riik oma vastuses anda komisjonile teavet meetmete kohta, mida ta on võtnud olukorra parandamiseks.

8. Komisjon teatab asjaomasele riigile ja pädevatele asutustele viivitamata riigi või selle osade lisamisest lõikes 2 osutatud loetellu või sealt välja jätmisest.

Artikkel 30

Koostöö kolmandate riikidega

1. Oma vastavates pädevusvaldkondades teevad komisjon liidu nimel ja huvitatud liikmesriigid koordineeritud viisil koostööd käesoleva määrusega hõlmatud tootjariikide ja nende osadega, eelkõige nendega, kes on artikli 29 kohaselt liigitatud kui suurema riskiga, kasutades olemasolevaid ja tulevasi partnerlusi ning muid asjakohaseid koostöömehhanisme, et ühiselt tegeleda raadamise ja metsade degradeerumise algpõhjustega. Komisjon töötab sellise koostöö jaoks välja tervikliku liidu strateegilise raamistiku ja kaalub asjakohaste liidu instrumentide kasutuselevõtmist. Sellised partnerlused ja koostöömehhanismid keskenduvad metsade kaitsmisele, taastamisele ja kestlikule kasutamisele, raadamisele, metsade degradeerumisele, üleminekule saaduste kestlikule tootmisele, tarbimisele ja töötlemisele ning kauplemismetoditele. Partnerlused ja koostöömehhanismid võivad hõlmata struktureeritud dialooge, halduskokkuleppeid ning kehtivaid lepinguid või nende sätteid, samuti ühiseid tegevuskavasid, mis võimaldavad üle minna sellisele põllumajanduslikule tootmisele, mis hõlbustab käesoleva määruse nõuete täitmist, pöörates erilist tähelepanu põlisrahvaste, kohalike kogukondade ja väikepõllumajandustootjate vajadustele ning tagades kõigi huvitatud osalejate kaasatuse.

2. Partnerlused ja koostöö võimaldavad kõigi sidusrühmade, sealhulgas kodanikuühiskonna, põlisrahvaste, kohalike kogukondade, naiste, erasektori, kaasa arvatud mikroettevõtjate ja muude VKEd ning väikepõllumajandustootjate täielikku osalemist. Ühtlasi toetatakse või alustatakse partnerluste ja koostööga kaasavat ja osaluspõhist dialoogi riiklike õigus- ja juhtimisreformi protsesside suunas, et tõhustada metsahaldust ja tegeleda raadamist soodustavate riigisistesteguritega.

3. Partnerluste ja koostööga edendatakse integreeritud maakasutuse planeerimise protsesside, tootjariikide asjakohaste õigusaktide, mitut sidusrühma hõlmavate protsesside, maksu- või kaubandussoodustuste ja muude asjakohaste vahendite väljatöötamist, et parandada metsade ja elurikkuse kaitset, metsade kestlikku majandamist ja taastamist, võidelda metsade ja haavatavate ökosüsteemide muuks maakasutuseks muutmise vastu, optimeerida maastikuga seotud kasu, valduse kindlust, põllumajanduse tootlikkust ja konkurentsivõimet, samuti läbipaistvaid tarneahelaid, tugevdada metsast sõltuvate kogukondade, sealhulgas väikepõllumajandustootjate ja kohalike kogukondade õigusi ning põlisrahvaste õigusi, mis on sätestatud põlisrahvaste õiguste ÜRO deklaratsioonis, ning tagada üldsuse juurdepääs metsa majandamise dokumentidele ja muule asjakohasele teabele.

4. Oma vastavates pädevusvaldkondades osaleb komisjon liidu nimel või osalevad liikmesriigid või mõlemad rahvusvahelises kahe- ja mitmepoolses arutelus raadamise ja metsade degradeerumise peatamise poliitika ja meetmete üle, sealhulgas mitmepoolsetel foorumitel, nagu bioloogilise mitmekesisuse konventsioon, FAO, ÜRO kõrbestumise tõkestamise konventsioon, ÜRO Keskkonnaassamblee, ÜRO metsandusfoorum, ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioon, Maailma Kaubandusorganisatsioon, G7 ja G20. Selline osalemine hõlmab kestlikule põllumajanduslikule tootmisele ja kestlikule metsamajandamisele ülemineku edendamist ning läbipaistvate ja kestlike tarneahelate arendamist, samuti jätkuvaid jõupingutusi selliste rangete standardite ja määratluste kindlaksmääramiseks ja kokkuleppimiseks, mis tagavad metsade ja muude looduslike ökosüsteemide ning seonduvate inimõiguste kõrgetasemelise kaitse.

5. Oma vastavates pädevusvaldkondades alustavad komisjon liidu nimel ja huvitatud liikmesriigid dialoogi ja teevad koostööd teiste peamiste tarbijariikidega, et edendada ambitsioonikate nõuete vastuvõtmist, eesmärgiga minimeerida selliste riikide osakaal raadamises ja metsade degradeerumises, ning võrdseid võimalusi kogu maailmas.

6. PEATÜKK

PÕHJENDATUD KAHTLUS

Artikkel 31

Füüsiliste või juriidiliste isikute põhjendatud kahtlus

1. Füüsilised ja juriidilised isikud võivad pädevatele asutustele väljendada põhjendatud kahtlust, kui nad leiavad, et üks või mitu ettevõtjat või kauplejat ei täida käesolevat määrust.

2. Pädevad asutused hindavad põhjendamatu viivitusega hoolikalt ja erapooletult põhjendatud kahtlust, muu hulgas seda, kas väited on tõendatud, ning võtavad vajalikke meetmeid, sealhulgas ettevõtjate ja kauplejate kontrollimine ja ärakuulamine, et avastada võimalik mittevastavus käesoleva määruse nõuetele, ning võtavad sobival juhul artikli 23 kohaseid ajutisi meetmeid, et hoida ära uurimisaluste asjaomaste toodete turule laskmine, turul kättesaadavaks tegemine ja eksportimine.

3. Kui riigisiseses õiguses ei ole sätestatud teisiti, teavitab pädev asutus 30 päeva jooksul pärast põhjendatud kahtluse saamist lõikes 1 osutatud isikuid, kes väljendasid põhjendatud kahtlust, kahtluse suhtes võetud järelmeetmetest koos põhjendustega.

4. Ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/1937 ⁽²⁶⁾ kohaseid kohustusi, näevad liikmesriigid ette meetmed nende füüsiliste või juriidiliste isikute identiteedi kaitseks, kes väljendavad põhjendatud kahtlust või viivad läbi uurimisi, et kontrollida, kas ettevõtjad või kauplejad järgivad käesolevat määrust.

Artikkel 32

Õiguskaitse kättesaadavus

1. Igal füüsilisel ja juriidilisel isikul, kellel on piisav huvi, mis tehakse kindlaks vastavalt kehtivale riiklikule õiguskaitsevahendite süsteemile, sealhulgas sellisel isikul, kes vastab riigisiseses õiguses sätestatud kriteeriumidele, kui need on olemas, sealhulgas isikul, kes on väljendanud põhjendatud kahtlust vastavalt artiklile 31, peab olema juurdepääs haldus- või kohtumenetlusele, et kontrollida pädevate asutuste poolt käesoleva määruse alusel tehtud otsuste, toimingute või tegevusetuse õiguspärasust.

2. Käesolev määrus ei piira selliste riiklike õigusnormide kohaldamist, millega reguleeritakse õiguskaitse kättesaadavust ning millega nõutakse enne kohtumenetluse algatamist, et halduskorras läbivaatamise menetlus oleks läbitud.

7. PEATÜKK

INFOSÜSTEEM

Artikkel 33

Infosüsteem

1. Komisjon loob 30. detsembriks 2024 infosüsteemi, milles hoitakse artikli 4 lõike 2 kohaselt kättesaadavaks tehtud hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioone, ja seejärel haldab seda.

2. Ilma et see piiraks 2. ja 3. peatükis sätestatud kohustuste täitmist, on infosüsteemil vähemalt järgmised funktsioonid:

- a) ettevõtjate ja kauplejate ning nende volitatud esindajate registreerimine liidus; ettevõtjate puhul, kes suunavad asjaomased tooted vabasse ringlusse lubamise või ekspordi tolliprotseduurile, lisatakse registreerimisprofiili ettevõtjate registreerimise ja identifitseerimise süsteemi (EORI) number, mis on registreeritud vastavalt määruse (EL) nr 952/2013 artiklile 9;
- b) hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonide registreerimine, sealhulgas asjaomasele ettevõtjale või kauplejale iga infosüsteemi kaudu esitatud hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni viitenumbri edastamine;
- c) olemasolevate hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonide viitenumbri kättesaadavaks tegemine artikli 4 lõigete 8 ja 9 kohaselt;
- d) võimaluse korral asjakohastest süsteemidest pärit andmete teisendamine asukohatuvastuseks;
- e) hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonide kontrollimise tulemuste registreerimine;
- f) ühendamine tolliga Euroopa Liidu tollivaldkonna ühtse teeninduskeskkonna kaudu kooskõlas artikliga 28, sealhulgas selleks, et võimaldada artikli 26 lõigetes 6–9 osutatud teateid ja taotlusi;
- g) asjakohase teabe esitamine, et toetada artikli 16 lõikes 5 osutatud kontrollikava jaoks riskiprofiili koostamist, sealhulgas kontrollide ning ettevõtjate, kauplejate ning asjaomaste kaupade ja toodete riskiprofiili koostamise tulemuste esitamine, et teha elektrooniliste andmetöötlusvahendite abil kindlaks kontrollitavad ettevõtjad ja kauplejad, nagu on osutatud artikli 16 lõikes 5, ning pädevate asutuste kontrollitavad asjaomased tooted;
- h) haldusabi ja -koostöö hõlbustamine pädevate asutuste vahel ning pädevate asutuste ja komisjoni vahel teabe ja andmete vahetamiseks;

⁽²⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1937 liidu õiguse rikkumisest teavitavate isikute kaitse kohta (ELT L 305, 26.11.2019, lk 17).

i) teabevahetuse toetamine pädevate asutuste ning ettevõtjate ja kauplejate vahel käesoleva määruse rakendamise eesmärgil, sealhulgas vajaduse korral digitaalsete tarneahela juhtimise vahendite kasutamise kaudu.

3. Komisjon kehtestab rakendusaktidega õigusnormid, mis käsitlevad käesoleva artikli kohase infosüsteemi toimimist, sealhulgas isikuandmete kaitset ja teiste IT-süsteemidega andmevahetust. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 36 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

4. Komisjon annab tollile, pädevatele asutustele, ettevõtjatele ja kauplejatele ning asjakohasel juhul nende volitatud esindajatele juurdepääsu kõnealusele infosüsteemile vastavalt nende käesoleva määruse kohastele kohustustele.

5. Kooskõlas liidu avatud andmete poliitikaga tagab komisjon laiemale üldsusele juurdepääsu infosüsteemi täielikele anonüümistatud andmetikele avatud vormingus, mis on masinloetav ning mis tagab koostalitlusvõime, taaskasutamise ja juurdepääsetavuse.

8. PEATÜKK

LÄBIVAATAMINE

Artikkel 34

Läbivaatamine

1. Hiljemalt 30. juuniks 2024 esitab komisjon mõjuhindangu, millele on kohasel juhul lisatud seadusandlik ettepanek, et laiendada käesoleva määruse kohaldamisala muule metsamaale. Hindamine hõlmab muu hulgas artiklis 2 osutatud kuupäeva, et minimeerida liidu osatähtsust looduslike ökosüsteemide maakasutuse muutmises ja degradeerumises. Läbivaatamine hõlmab hinnangut asjaomaste saaduste mõju kohta raadamisele ja metsade degradeerumisele.

2. Hiljemalt 30. juuniks 2025 esitab komisjon mõjuhindangu, millele on vajaduse korral lisatud seadusandlik ettepanek, et laiendada käesoleva määruse kohaldamisala muudele looduslikele ökosüsteemidele, sealhulgas muudele suure süsinikugaruga ja suure elurikkusega maa-aladele, nagu rohumaad, turbaalad ja märgalad. Hindamine hõlmab ökosüsteemi võimalikku laiendamist, sealhulgas tuginedes artiklis 2 osutatud kuupäevale, et minimeerida liidu osatähtsust looduslike ökosüsteemide maakasutuse muutmises ja degradeerumises. Läbivaatamise raames käsitletakse ka seda, kas käesoleva määruse kohaldamisala laiendamine muudele saadustele, sealhulgas maisile, on vajalik ja teostatav. Läbivaatamine hõlmab hinnangut asjaomaste saaduste mõju kohta raadamisele ja metsade degradeerumisele, millele osutavad teaduslikud tõendid, ning selles võetakse arvesse tarbimises toimunud muutusi.

3. Lõikes 2 osutatud mõjuhindang peab hõlmama ka selle hindamist, kas on asjakohane muuta või laiendada I lisas esitatud asjaomaste toodete loetelu, tagamaks, et sellesse loetellu on kantud kõige asjakohasemad tooted, mis sisaldavad asjaomast tooret või keda on asjaomaste saadustega söödud või mille valmistamiseks on asjaomaseid saadusi kasutatud. Nimetatud hindamisel pööratakse erilist tähelepanu biokütuste (HS-kood 382600) võimalikule kandmisele I lissasse.

4. Lõikes 2 osutatud mõjuhindangus hinnatakse ka finantseerimisasutuste rolli selliste rahavoogude tõkestamisel, mis otseselt või kaudselt aitavad kaasa raadamisele ja metsade degradeerumisele, samuti hinnatakse vajadust näha liidu õigusaktides sellega seoses finantseerimisasutustele ette mis tahes konkreetsed kohustused, võttes arvesse kõiki asjakohaseid kehtivaid horisontaalseid ja valdkondlikke õigusakte.

5. Komisjon võib kooskõlas artikliga 35 võtta vastu delegeeritud õigusakte, et muuta I lisa seoses selliste asjaomaste toodete asjaomaste CN-koodidega, mis sisaldavad, millele on söödud või mille valmistamiseks on kasutatud asjaomast saadust.

6. 30. juuniks 2028 ning seejärel vähemalt iga viie aasta järel vaatab komisjon käesoleva määruse üldiselt läbi ning esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule sellekohase aruande, lisades sellele kohasel juhul seadusandliku ettepaneku. Esimene aruanne sisaldab konkreetsetel uuringutel põhinevat hinnangut eelkõige järgmise kohta:

a) vajadus täiendavate kaubanduse hõlbustamise vahendite järele ja nende teostatavus, eelkõige käesolevast määrusest tugevalt mõjutatud vähim arenenud riikide ja standardse või suure riskiga riikide ja nende osade puhul, et toetada käesoleva määruse eesmärkide saavutamist;

- b) käesoleva määruse mõju põllumajandustootjatele, eelkõige väikepõllumajandustootjatele, põlisrahvastele ja kohalikele kogukondadele ning võimalik vajadus anda kestlikele tarneahelatele üleminekuks ja väikepõllumajandustootjatele käesoleva määruse nõuete täitmiseks lisatoetust;
- c) mõiste „metsa degradeerumine“ edasine laiendamine, tuginedes põhjalikule analüüsile ja võttes arvesse selles küsimuses rahvusvahelistel aruteludel tehtud edusamme;
- d) artikli 2 punktis 28 osutatud hulknurkade kohustusliku kasutamise künnis, võttes arvesse selle mõju raadamise ja metsade degradeerumise vastu võitlemisele;
- e) käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate asjaomaste saaduste ja toodetega kauplemise struktuuri muutused, kui nimetatud muutused võivad osutada kõrvalehoidmisele;
- f) hinnang selle kohta, kas tehtud kontrollid on olnud tulemuslikud selle tagamiseks, et turul kättesaadavaks tehtud või eksporditud asjaomased saadused ja tooted vastavad artiklile 3.

9. PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 35

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 34 lõikes 5 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates 29. juunist 2023. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt kuus kuud enne viieaastase tähtaja möödumist. Volituste delegerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 34 lõikes 5 osutatud volituste delegerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artikli 34 lõike 5 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 36

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 182/2011⁽²⁷⁾ tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5, võttes arvesse selle artikli 11 sätteid.

⁽²⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

*Artikkel 37***Kehtetuks tunnistamine**

1. Määrus (EL) nr 995/2010 tunnistatakse kehtetuks alates 30. detsembrist 2024.
2. Määruse (EL) nr 995/2010 kohaldamist jätkatakse kuni 31. detsembrini 2027 määruse (EL) nr 995/2010 artikli 2 punktis a määratletud puidu ja puittoodete suhtes, mis on toodetud enne 29. juunit 2023 ja lastud turule alates 30. detsembrist 2024.
3. Erandina käesoleva määruse artikli 1 lõikest 2 peavad määruse (EL) nr 995/2010 artikli 2 punktis a määratletud puit ja puittooted, mis on toodetud enne 29. juunit 2023 ja lastud turule alates 31. detsembrist 2027, vastama käesoleva määruse artiklile 3.

*Artikkel 38***Jõustumine ja kohaldamise alguskuupäev**

1. Käesolev määrus jõustub kahekümnenadal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.
2. Kui käesoleva artikli lõikest 3 ei tulene teisiti, kohaldatakse artikleid 3–13, artikleid 16–24 ning artikleid 26, 31 ja 32 alates 30. detsembrist 2024.
3. Välja arvatud määruse (EL) nr 995/2010 lisaga hõlmatud toodete puhul, kohaldatakse käesoleva artikli lõikes 2 osutatud artikleid alates 30. juunist 2025 nende ettevõtjate suhtes, kes olid 31. detsembriks 2020 asutatud mikroettevõtjad või väikesed ettevõtjad vastavalt direktiivi 2013/34/EL artikli 3 lõikele 1 või 2.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 31. mai 2023

Euroopa Parlamendi nimel

president

R. METSOLA

Nõukogu nimel

eesistuja

P. KULLGREN

—

I LISA

Artiklis 1 osutatud asjaomased saadused ja tooted

Järgmine tabel loetleb kaubad, millele on osutatud käesoleva määruse artiklis 1, nagu need on klassifitseeritud määruse (EMÜ) nr 2658/87 I lisas esitatud kombineeritud nomenklatuuris.

Käesolevat määrust ei kohaldata kaupade suhtes, mis on täielikult toodetud materjalist, mis on oma olemusringi läbinud ja muul juhul kõrvaldatav jäätmena direktiivi 2008/98/EÜ artikli 3 punkti 1 tähenduses, välja arvatud tootmisprotsessi kõrvalsaaduste puhul, kui kõnealune protsess hõlmas materjali, mis ei olnud jääde kõnealuse direktiivi artikli 3 punkti 1 tähenduses.

Asjaomane saadus	Asjaomased tooted
Veised	0102 21, 0102 29 Elusveised ex 0201 Värske või jahutatud veiseliha ex 0202 Külmutatud veiseliha ex 0206 10 Värske, jahutatud või külmutatud veise söödav rups ex 0206 22 Külmutatud söödav veise maks ex 0206 29 Külmutatud söödav veise rups (v.a keeled ja maks) ex 1602 50 Muud tooted või konservid veiselihast, veiseliharupsist või veiseverest ex 4101 Veise toornahad, värsked või soolatud, kuivatatud, painitud, pikeldatud või muul viisil konserveeritud, karvaga või karvata, laustatud või laustmata (v.a pargitud, pärgamenditud jm viisil edasi töödeldud) ex 4104 Veiste pargitud või enne kuivatamist järelpargitud, värvitud või rasvatatud nahad, karvata, laustatud või laustmata, kuid edasi töötlemata ex 4107 Veiste pärast parkimist või kuivatamiseelset järelparkimist ja värvimist või rasvatamist muul viisil töödeldud nahad, sh pärgamenditud nahk, karvata, laustatud või laustmata, v.a nahk rubriigist 4114
Kakao	1801 Kakaoad, terved või purustatud, toored või röstitud 1802 Kakaoubade kestad, kelmed jms kakaojäätmed 1803 Kakaopasta, rasvatustatud või rasvatustamata 1804 Kakaovõi, -rasv ja -õli 1805 Kakaopulber, suhkru või muu magusaineliseandiga 1806 Šokolaad jm kakaod sisaldavad toiduained
Kohv	0901 Kohv, röstitud või röstimata, kofeiiniga või ilma; kohviubade kestad ja koored; ükskõik mis vahekorras kohvi sisaldavad kohviasendajad

Asjaomane saadus	Asjaomased tooted
Õlipalm	1207 10 Palmipähklid ja nende tuumad 1511 Palmiõli ja selle fraktsioonid, rafineeritud või rafineerimata, kuid keemiliselt modifitseerimata 1513 21 Palmituuma või babassupalmi toorõli ja nende fraktsioonid, rafineeritud või rafineerimata, kuid keemiliselt töötlemata 1513 29 Palmituuma- või babassupalmiõli ja nende fraktsioonid, rafineeritud või rafineerimata, kuid keemiliselt modifitseerimata (v.a toorõli) 2306 60 Õlikoogid jm palmipähklite või nende tuumade rasvade või õlide ekstraheerimise tahked jäägid, peenestatud või peenestamata, granuleeritud või granuleerimata ex 2905 45 Glütserool, puhtusastmega 95 % või rohkem (arvutatuna kuivtoote kaalust) 2915 70 Palmithape ja stearhape, nende soolad ja estrid 2915 90 Küllastunud atsiiklilised monokarboksüülhapped, nende anhüdriidid, halogeniidid ja peroksiidid ning vastavad peroksühapped; nende halogeen-, sulfo-, nitro- ja nitrosoderivaadid (välja arvatud sipelghape ja äädikhape, mono-, di- ja trikloroäädikhapped, propioonhape, butaan- ja pentaanhapped, palmithape ja stearhape, nende soolad ja estrid ning atsetaanhüdriidid) 3823 11 Tööstuslik stearhape 3823 12 Tööstuslik olehape 3823 19 Tööstuslikud monokarboksüülrasvhapped; rafineerimisel saadud happelised õlid (välja arvatud stearhape, olehape ja tallõli rasvhapped) 3823 70 Tööstuslikud rasvalkoholid
Kummi	4001 Looduslik kautšuk, balaata, gutapertš, guajuula, tsikle jms looduslikud vaigud (algkujul või tahvlite, lehtede või ribadena) ex 4005 Vulkaniseerimata täidisega kautšuk (toorkummi) algkujul või tahvlite, lehtede või ribadena ex 4006 Vulkaniseerimata kautšuk muul kujul (näiteks lattide, torude või profiilvormidena) või toodetena (näiteks kettad ja võrud) ex 4007 Niit ja nöörvulkaniseeritud kummist ex 4008 Tahvlid, lehed, ribad, latid ja profiilvormid vulkaniseeritud kummist (v.a kõvakummist) ex 4010 Vulkaniseeritud kummist konveierilindid, ülekanderihmad ning rihmamaterjal ex 4011 Uued kummist õhkrehvid ex 4012 Protekteeritud või kasutatud kummist õhkrehvid; kummist täis- või padjandrehtid, kummist protektorid ja põiavööd

Asjaomane saadus	Asjaomased tooted
	ex 4013 Kummist sisekummid ex 4015 Rõivad ja rõivamanused (sealhulgas sõrmkindad, labakindad ja sõrmedeta kindad) igaks otstarbeks, vulkaniseeritud kummist (v.a kõvakummist) ex 4016 Mujal peatükis 40 nimetamata muud tooted vulkaniseeritud kummist (v.a kõvakummist) ex 4017 Kõvakummi (näiteks eboniit) igal kujul (sh jäätmed ja puru); kõvakummist tooted
Soja	1201 Sojauba, purustatud või purustamata 1208 10 Peen- ja jämejahu sojaoast 1507 Sojaõli ja selle fraktsioonid, rafineeritud või rafineerimata, kuid keemiliselt modifitseerimata 2304 Õlikoogid jm sojaõli ekstraheerimisel saadud tahked jäägid, peenestatud või peenestamata, granuleeritud või granuleerimata
Puit	4401 Küttepuit palkidena, halgudena, okstena, haokubudena vm kujul; puitlaastud ja -pilpad; saepuru, puidujäätmed ja -jäägid, aglomeeritud pakkudeks, brikettideks, graanuliteks vms või aglomeerimata 4402 Puusüsi (k.a süsi puukoorest või pähklikoortest), aglomeeritud või aglomeerimata 4403 Töötlemata puit, kooritud või koorimata, kantimata või jämedalt kantitud 4404 Vitsapuit; lõhestatud teibad; pikuti saagimata vaiad, tulbad ja aiateibad, teritatud otstega; puittoorikud jalutuskeppide, vihmavarju- ja tööriistakäepidemete valmistamiseks, jämedalt tahutud, kuid treimata, painutamata ja muul viisil töötlemata; puitlaastud jms 4405 Puitvill, puidujahu 4406 Raudteede ja trammiteede puitliiprid 4407 Pikikiudu saetud või lõhestatud ja spoonihööveldatud või -kooritud puit, hööveldatud, lihvitud, pikijätkatud või mitte, paksusega üle 6 mm 4408 Spoon vineerimiseks (k.a spoonihööveldatud kihtpuitmaterjal), vineeri ja samalaadse kihtpuitmaterjali valmistamiseks ning muu pikuti saetud, spoonihööveldatud või kooritud puit, hööveldatud, lihvitud, servjätkatud, pikijätkatud või mitte, paksusega kuni 6 mm 4409 Puit pidevprofiiliga (keeled, sooned, punnid, kald- või ümarservad, V-punnid, helmes-tus, lekaalprofiil vms) ühel või mitmel küljel, otsal või serval (sh kokku ühendamata parke-tilpid ja -liistud), hööveldatud või hööveldamata, lihvitud või lihvimata, pikijätkatud või mitte 4410 Puitlaastplaadid, orienteeritud kihtidega plaadid (OSB) jms plaadid (näiteks vahvelplaa-did) puidust või muust puitjast materjalist, vaikude vms orgaaniliste sideainetega aglomeeritud või aglomeerimata 4411 Puitkiudplaadid puidust või muust puitjast materjalist, vaikude vms orgaaniliste sideai-nete abil kokku ühendatud või mitte:

Asjaomane saadus	Asjaomased tooted
	4412 Vineer, spoonitud plaadid jms kihtpuitmaterjal 4413 Presspuit plokkide, plaatide, prusside või profiilvormidena 4414 Puitraamid maalidele, fotodele, peeglitele jms 4415 Puidust pakk-kastid, karbid, salved, trumlid jms puitpakendid; puidust kaablitrumlid; puitaalsed, äärega puitaalsed jms kaubaalsed; kaubaaluste puidust ääred (välja arvatud pakkematerjal, mida kasutatakse üksnes pakkematerjalina teiste turule lastavate toodete toetamiseks, kaitsmiseks või kandmiseks) 4416 Vaadid, pütid, tõrred, tünnid jm puidust püttsepatooted ja nende puitosad 4417 Puidust tööriistad, tööriistade korpused ja käepidemed, pintslite ja harjade puitosad ja -käepidemed; puidust saapa- ja kingalistud ning -toed 4418 Puidust tislari- ja puusepatooted, sh puidust kärgpaneelid, koostepõrandaplaadid, katuseindlid ja katuseaalsed 4419 Puidust lauanõud ja köögitarbed 4420 Puitmarketrii ja -intarsia; puitlaekad ja -kastikesed juveeltoodete, terariistade jms hoidmiseks; puidust kujukesed jm dekoratiivesemed; puidust mööbliesemed, mis ei kuulu peatükki 94 4421 Muud puittooted Kombineeritud nomenklatuuri peatükkides 47 ja 48 osutatud tselluloos ja paber, välja arvatud bambusest ja teisest toorainest (jätmed ja jäägid) valmistatud tooted ex 49 Paberil raamatud, ajalehed, pildid jm trükitooted, käsikirjad, masinakirjatekstid ning plaanid ja joonised ex 9401 Puidust istmed (v.a rubriigis 9402 nimetatud), voodiks teisendatavad või mitte, ja nende osad 9403 30, 9403 40, 9403 50, 9403 60 ja 9403 91 alla kuuluv puitmööbel ja selle osad 9406 10 Kokkupandavad ehitised puidust

II LISA

Hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioon

Artikli 4 lõike 2 kohases hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonis esitatav teave hõlmab järgmist:

1. Ettevõtja nimi ja aadress, ning juhul kui asjaomased saadused ja tooted sisenevad turule või väljuvad turult, ettevõtjate registreerimise ja identifitseerimise süsteemi (EORI) number vastavalt määruse (EL) nr 952/2013 artiklile 9.
2. Asjaomase toote, mida ettevõtja kavatseb turule lasta või eksportida, harmoneeritud süsteemi kood, vabas vormis kirjeldus, sealhulgas kaubanimi ja asjakohasel juhul teaduslik täisnimetus, ja kogus. Turule sisenevate või turult väljuvate asjaomaste toodete puhul väljendatakse kogust netomassina kilogrammides ja asjakohasel juhul nõukogu määruse (EMÜ) nr 2658/87 I lisas esitatud täiendavates mõõtühikutes, võttes aluseks harmoneeritud süsteemis osutatud koodi; kõikidel muudel juhtudel väljendatakse kogust netomassina täpsustades hinnangulist protsenti või kõrvalekallet, või kui see on asjakohane, netomahuna või ühikute arvuna. Täiendavat mõõtühikut kasutatakse siis, kui see on järjepidevalt määratletud kõigi harmoneeritud süsteemi koodi alla kuuluvate võimalike alamrubriikide puhul, millele on osutatud hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonis.
3. Tootjariik ja kõikide nende maatükkide asukohatuvastus, kus asjaomased saadused toodeti. Asjaomaste toodete puhul, mis sisaldavad või mille valmistamiseks on kasutatud veiseid, ja selliste asjaomaste toodete puhul, keda on asjaomaste toodetega söödetud, osutatakse asukohatuvastuses kõigile ettevõtetele, kus veiseid peeti. Kui asjaomane toode sisaldab või selle valmistamisel on kasutatud eri maatükkidel toodetud saadusi, lisatakse kõigi maatükkide asukohatuvastus vastavalt artikli 9 lõike 1 punktile d.
4. Ettevõtjad, kes osutavad olemasolevale hoolsuskohustuse täitmise deklaratsioonile vastavalt artikli 4 lõigetele 8 ja 9, märgivad sellise hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni viitenumbri.
5. Järgmine tekst: „Käesoleva hoolsuskohustuse täitmise deklaratsiooni esitamisega kinnitab ettevõtja, et kooskõlas määrusega (EL) 2023/1115 on hoolsuskohustus täidetud ja ei ole tuvastatud riski või on tuvastatud ainult vähene risk, et asjaomased tooted ei vasta nimetatud määruse artikli 3 punktile a või b.“
6. Allkiri järgmises vormingus:
„Alla kirjutanud (kelle eest ja nimel):
Kuupäev:
Nimi ja ametikoht: Allkiri.“